

OCTOBER 2021 / Vol:7, Issue:44 / pp.1569-1592

Arrival Date : 11.09.2021

Published Date : 30.10.2021

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.724>

Cite As : Harmancı, A.B.İ. & Bol, Y. (2021). "Ud Literatürüne Dair Karşılaştırmalı Bir İnceleme", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 7(44):1569-1592

Research Article

UD LİTERATÜRÜNE DAİR KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

A Comparative Review Of The Oud Literature

Prof. Dr. Ayşe Başak İlhan HARMANCI

Marmara Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İslam Tarihi ve Sanatları Bölümü, Türk Din Musikisi Anabilim Dalı, İstanbul/Türkiye

ORCID: 0000-0002-4946-6843

Öğr. Gör. Yasin BOL

Kafkas Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Geleneksel Türk Müziği Bölümü, Türk Sanat Müziği Anasanat Dalı, Kars/Türkiye

ORCID: 0000-0002-5693-2857

ÖZET

Yayınlanmış Ud Metodu ve Alıştırmalarının Karşılaştırmalı Analizi ve Ud Eğitime Yönelik İleri Pozisyon Etüdleri Oluşturulması üzerine planlanan bir çalışma için; ud ıcrası, ud yapımı, ud tarihi, udiler, metodlar, alıştırm kitapları, makaleler, lisansüstü tezler, dijital medya kaynakları gibi ud'u ilgilendiren ve ulaşma imkanı bulunan tüm literatür taranmış ve incelenmiştir. Ud sazının, planlanan çalışma hususunda araştırmaya ihtiyaç duyup duymadığına ilişkin hazırlanan bu makalede toplam 314 adet yazılı ve dijital kaynak; araştırmaya sahip yazarlar hakkında genel değerlendirme, çalışmaların tarihsel dağılımı, yayımlandıkları şehirlere göre dağılımı, yayın türüne göre dağılımı, konu dağılımı, tüm çalışmalar içinde akademik çalışmaların yeri, tercih edilen araştırma türleri, veri toplama ve işleme yöntemleri, metodoloji kullanımları, metodları konu alan akademik çalışmalar, konu ile ilgili yayınlanmış dijital medya (internet) kaynakları ve ilgili eserlerde tespit edilen boşluklar gibi önceden belirlenmiş olan on adet alt problem sorusu çerçevesinde değerlendirilerek ele alınmıştır. Yapılan literatür değerlendirmesi ile elde edilen veriler doğrultusunda, planlanan çalışma hususunda yapılacak bir araştırmaya ilgili sahanın ihtiyacı bulunduğu görülmüş ve planlanan çalışmanın dışında kalan fakat başka bazı çalışmalara konu olabilecek hususlarda da çeşitli tespit ve önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ud, Metod, Ud Metodu, Ud Alıştırmaları, Etüd.

ABSTRACT

For a study planned for the Comparative Analysis of Published Oud Method and Practices and the Formation of Advanced Position Studies for Oud Training; all literature related to oud and accessible to oud such as oud performance, oud making, oud history, oud players, methods, exercise books, articles, graduate theses, digital media resources has been scanned and examined. In this article, prepared on whether the oud instrument needs research on the planned study, a total of 314 written and digital sources; general evaluation of the authors of the research, the historical distribution of the studies, the distribution according to the cities in which they were published, the distribution according to the type of publication, the distribution of the academic studies, the place of the academic studies among all the studies, the preferred research types, the data collection and processing methods, the use of the methodology, the academic studies on the methods was evaluated and examined within the framework of ten predetermined sub-problem questions such as the published digital media (internet) resources related to the subject and the gaps identified in the related works. In line with the data obtained from the literature review, it was seen that the relevant field needed a research on the planned study, and various determinations and suggestions were made on issues that are outside the planned study but could be the subject of some other studies.

Key words: Oud, Method, Oud Method, Oud Exercises, Etude.

1. GİRİŞ

Tarihi köklerinin oldukça eski temellere dayandığı bilinen ud sazına, ilk olarak ses sistemini ud üzerinden aktaran ve eserleri elimize ulaşan ilk müellif (Turabi, 2003, 67) Kindî'nin (ö.866) risalelerinde rastlanmaktadır (Turabi, 1996, 69). Ardından, Farabî (Tıraşçı, 2017, 58), İbn-i Sînâ, Mufaddal bin Seleme (Yahşi, 2013, 24), İbnü'l-Müneccim (Turabi, 2005, 213), Safiyüddin Urmevî (Uygun, 1996, 212), Hasan Kaşânî (Yıldız, 2011, 95), Abdülkadir Merâgî (Bardakçı, 86, 100), Ahmedoğlu Şükrullah (Şirinova, 2008, 190), Nureddin Abdurrahman Câmî (Arslan, 2017, 94), Alişah b. Hacı Büke (Çakır, 1999, 197) ve Mahmut bin Abdülaziz (Kanık, 2011, 135) gibi müelliflerin eserlerinde de ud sazı hakkında bilgiler mevcuttur. Özetle Kindî'den 16. yüzyıla kadar geçen zamanda, mûsikî yazar ve teorisyenlerinin tamamına yakını çalışmalarında, sistemlerini oluşturan temel öğelerin tespitine yönelik betimlemeleri çoğunlukla ud üzerinden referans göstererek yapmışlardır. Ancak 17. yüzyıldan 19. yüzyıl sonlarına kadar tedricen unutulmuş ud sazı (Behar, 2017, 162) 20.

yüzyıl başlarında nota kullanımının yaygınlaşması ve modernleşme akımlarını takiben basılı metotlara kavuşabilmiştir.

Daha önce araştırmacılar tarafından metotlara yönelik akademik lisansüstü araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmaların çoğu kısıtlı bir örnekleme yapılmış olup daha çok metotlarda yer alan konu başlıkları üzerinden içerik analizi şeklindedir. (Özdemir, 2019, Ceylan, 2017, İtil, 2011, Bodur, 2019, Küçükçök, 2016). Ancak ilgili literatürün tamamında, planlanan çalışmanın detaylarına değinilip değinilmediği bilinmemektedir. Bu düşünceyle ilgili kaynaklar taranarak literatür taraması yapılmış ve bu eserler incelenerek değerlendirilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Literatürde, ud sazı ile ilgili yayımlanmış metotların analiz ve karşılaştırmalarına az sayıda da olsa rastlanmakta fakat tüm metod ve alıştırma kitaplarının karşılaştırıldığı, buradan hareketle benzerlik ve farklılıklarının ortaya konulduğu ve analizler neticesinde tespit edilen eksikliklere yönelik yeni önerme ve etüdlerin oluşturulması konusuna direkt temas eden bir çalışmaya rastlanılmamaktadır. Böyle bir çalışmaya başlamadan önce bu konuyla ilgili ulaşılabilen bütün literatürün taranması ve söz konusu eksikliğin bilimsel olarak tespit edilmesi gerekmektedir.

1.2. Problem Cümlesi

Ud sazı ile ilgili olarak Yayımlanmış Ud Metodu ve Alıştırmalarının Karşılaştırmalı Analizi ve Ud Eğitime Yönelik İleri Seviye Pozisyon Etüdları Oluşturulması konusunda, akademik niteliğe sahip, metodolojik çerçevesi anlaşılır ve belirlenmiş, günümüz ud icrasını modern bir yaklaşımla ele alan özgün bir araştırmaya ihtiyaç var mıdır?

1.3. Hipotez

Yayımlanmış Ud Metodu ve Alıştırmalarının Karşılaştırmalı Analizi ve Ud Eğitime Yönelik İleri Seviye Pozisyon Etüdları Oluşturulması konusunda, ilgili literatürün, akademik niteliğe sahip, metodolojik çerçevesi belirlenmiş ve anlaşılır, günümüz ud icrasını modern bir yaklaşımla ele alan özgün bir araştırmaya ihtiyacı bulunmaktadır.

1.4. Alt Problemler

- ✓ Araştırmaya sahip yazarlar hakkında genel değerlendirme nasıldır?
- ✓ Çalışmaların tarihsel dağılımı nasıldır?
- ✓ Çalışmaların yayımlandıkları şehirlere göre dağılımları nasıldır?
- ✓ Çalışmaların konu dağılımı nasıldır?
- ✓ Çalışmaların yayın türleri nelerdir ve akademik çalışmalar nasıl bir yer tutmaktadır?
- ✓ Akademik çalışmalarda tercih edilen araştırma türü, veri toplama ve işleme yöntemleri nelerdir?
- ✓ Akademik çalışmalarda metodolojiye yer verilmiş midir?
- ✓ Metotları konu alan çalışmaların genel değerlendirmesi nasıldır?
- ✓ Dijital medya kaynakları hakkında genel değerlendirme nasıldır?
- ✓ Çalışmalarda tespit edilen boşluklar nelerdir ve hangi başlıklarda yoğunlaşmaktadır?

1.5. Metodoloji

Öncelikle internet veri tabanları ve kütüphaneler belirlenen anahtar kelimeler ile taranmış, ulaşılabilen tüm yazılı ve dijital medya (internet) kaynakları ile bu kaynakların işaret ettiği tüm ikincil kaynaklar taranmıştır. Daha sonra tüm bulguların; yazarları, tarihleri, yayın yerleri, yayın türleri, konuları, sınırlamaları, veri toplama ve işleme yöntemleri ve benzeri başlıklar altında analiz ve değerlendirmeleri yapılmış, alana dair boşluk/bosluklar tespit edilmeye çalışılmış ve sonuç kısmında da çözüm ve önerilere yer verilmiştir.

1.6. Sınırlamalar

Araştırmada elde edilen kaynaklar ve bunlar doğrultusunda yapılacak analizler, ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır. Literatür taraması sürecinde, belirlenen anahtar kelimeler çerçevesinde tarama gerçekleştirilmiştir. Kullanılan anahtar kelimeler, Ud, Ut, Udi, Metod, Metot, Ud Eğitimi, Egzersiz, Alıştırma, Etüd, Ud yapımı, Organoloji ve türevleri kelimelerdir. Ulaşılan yazılı kaynakların işaret ettiği ikincil kaynaklar da bu çalışmada

yer almaktadır. Dijital medya (internet) kaynakları taraması Youtube video paylaşım sitesi üzerinden, Ud Dersi/Dersleri, Ud Metodu, Temel Ud Eğitimi, Hiç Bilmeyenler İçin Ud Dersleri, Ud Etüdları ve Ud Eğitim Sistemi anahtar kelimeleri ile yapılmıştır. Ayrıca devamlılık arz edecek şekilde paylaşımlarda bulunan yayımcılara ait video kayıtları değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

1.7. Varsayımlar

Bu araştırmada, kaynaklardan elde edilen verilerin yeterli ve güvenilir olduğu, tercih edilen yönteminin araştırma konusuna, amacına ve problemin çözümüne uygun olduğu ve araştırma için seçilen örneklemin evreni temsil edebilecek nitelikte olduğu varsayımlarından hareket edilmiştir.

1.8. Evren Örneklem

Çalışmamızın evreni ud sazı ile ilgili yayımlanmış tüm organolojik, biyografik, metodolojik ve tarihsel nitelikteki yazılı kaynaklar ile ud eğitim-öğretimi ile ilgili yayımlanmış dijital medya (internet) kaynakları oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise ud ile ilgili kaleme alınmış ve ulaşılabilen 185 yazılı, 129 dijital medya kaynağı olmak üzere toplam 314 kaynaktan oluşmaktadır. Çalışma, yayımlandığı bilinen ilk ud metodu olan Hafız Mehmet Efendi'ye ait Ud Muallimi'nden (1900) başlamak kaydıyla Osmanlı Devleti'nin son zamanlarını ve Cumhuriyet döneminin tamamını kapsamaktadır. Eserler hem kütüphanelerden hem de internet veri tabanlarından temin edilerek incelenmiştir.

1.8.1. Yazılı Kaynaklar

Tablo 1: Yazılı Kaynakların İsimleri

1	14. Yüzyılda Musiki Tasavvuru Hasan Kâşânî'nin "Kenzü't-Tuhaf" Adlı Eseri
2	15. Yüzyılın Sonuna Kadar Yazılmış Musiki Edvârlarında Ud Sazı ve İcrası
3	20. Yüzyıl Osmanlı-Türk Müziği İcrasında Metodoloji Meselesi
4	Abdülkâdir Merâğî ve Şerhu'l-Edvâr Adlı Eserinin XIV. Yüzyıl Türk Musikisi Nazariyatındaki Yeri
5	Abdülaziz B. Abdülkâdir Merâğî ve Nekâvetü'l-Edvâr İsimli Eserinin XV. Yüzyıl Musiki Nazariyatındaki Yeri
6	Abdülkâdir Merâğî ve Câmiu'l-Elhân'ı
7	Abdülkâdir Merâğî ve Şerhu'l-Edvâr'ı
8	AGSL Ud Eğitime Yönelik Kadın Ud Eğitimcilerinin Görüşlerinin İncelenmesi
9	Ahmed Sâfi'nin Sefinetü's-Sâfi'sinde Musiki Bölümleri ve Ud'la İlgili Kısımın İncelenmesi
10	Akademik Klasik Türk Sanat Musikisinin Ansiklopedik Sözlüğü
11	Akustik Ölçüm Teknikleri Kullanılarak Üretilen Ses Tablasının Titreşim Özelliklerinin Kontrolü Üzerine Bir Yöntem Önerisi
12	Alışah B. Hacı Büke (-1500)'nin Mukaddimetü'l-Usûl Adlı Eseri
13	Aşk Olmayınca Meşk Olmaz
14	Bebekli Refik Talât
15	Bin Yılın Mirası
16	Cinüçen Tanrıkörür Taksimeleri'nin Makamsal ve Teknik Analizi
17	Çağdaş Çalgı Tekniklerinin Kemence, Ud, Kanun ve Ney'e Uyarlanması
18	Çalgı Eğitimi Bağlamında Teknik Ud Eğitime Bir Yaklaşım
19	Çalgılar ve Çalgı İcracıları
20	Çalgılarda Tel
21	Çalgıların Sınıflandırma Sistemleri ve Bir Model Önerisi
22	Ebû Ya'kûb b. İshâk el-Kindî'nin Müzik Risâlelerinde Tesbit Edilen Terimler
23	Edebi Portreler
24	el-Kindî'nin Musiki Risâleleri
25	Enstruman Bilimi-Organoloji
26	Eyüplü Musikişinaslar
27	Fahri Kopuz Hocayı Kaybettik
28	Fahri Kopuz'un Besteleri
29	Farabî'nin Udu ve Eski ve Yeni Ud Hakkında Bazı Mütalealar
30	Geçen Günlerin Hususi Sazendelerinden Tanburi Cemil, Ali Rifat Çağatay, Şekerci Cemil Bey, Udi Nevres Bey
31	Geçmişten Günümüze Ud Yapımcıları ve Ud Yapımında Kullanılan Yöntemler
32	Geçmişten günümüze ud yapımcıları, ud yapımında kullanılan yöntemler
33	Geleneksel Çalgılardan Ud'un Müzik Öğretmenliğinde kullanılması
34	Geleneksel Türk Müziği Eğitiminde Metod İhtiyacı ve Kanun Metotları Üzerine Bir İnceleme
35	Geleneksel Türk Müziği'ne Özgü Çalgıların Organolojik Gelişimi
36	Geleneksel Türk Sanat Müziği Çalgılarından Udu Müzik Derslerinde Kullanılabilirliği Konusunda Öğretmen Görüşleri
37	Gevrekzâde, Müzikle Tedavi ve Amasya Dârüşşifâ Örneği
38	Hâfız Mehmed'in Ud Muallimi Kitabının Çeviriyazımı ve Günümüz Perspektifinden İncelenmesi
39	Harîrî Bin Muhammed'in Kırsehrî Edvarı Üzerine Bir İnceleme
40	Hasan B. Ahmed B. Ali El-Kâtib'in Kemâlî Edebi'l-Ğinâ Adlı Eseri
41	Has-bağçede 'ays u tarab
42	Hocasız Ud Öğrenmek Usulü

43	İbn Sînâ ve Müzik (1999)
44	İbn Sînâ ve Müzik (2014)
45	İbn Sina'nın Kitabü's-Şifâsı'nda Mûsikî
46	İbni Sina'nın Musikinin Temel Konularına Yaklaşımı ve Onun Musiki Anlayışında Farabi'nin Etkisi
47	İbnü'l-Müneccim ve Risâle Fi'l-Mûsikâ Adlı Eseri
48	İhvân-ı Safâ Risâleleri
49	İlaveli Ud Muallimi (Makale)
50	İlaveli Ud Muallimi (Ali Salahi Bey) (Metod)
51	İletişim Formu Olarak Müziğin Klasik Enstrümanlarından Ud'un Türklerle Yolculuğu
52	İlk Bilinen Halk Ozanımız Dede Korkut ve En Eski Musiki Âlimimiz Türkistanlı Türk Farabi
53	İlk Dönem İslam Dünyasında Musiki Çalışmalarına Bir Bakış
54	İlk Ud Metodu Hafız Mehmet'in Ud Muallimi
55	İslam Kültür Tarihinde Mûsikî
56	İslam Medeniyetinde Mûsikî
57	İslama Göre Ses ve Mûsikî Sanatı
58	İstanbul Divan Edebiyatı Müzesi ile Konya Mevlâna Müzesindeki Çalgılar ve Bu Çalgıların Süslemelerinde Özgün Tasarımlar
59	İstanbul Lavtası ve Yorgo Bacanos'un Ud İcrasındaki Lavta Etkileri
60	Kan Dolaşımı, Ameliyat ve Mûsikî Makamları
61	Kemençe, Tanbur, Ud, Kanun ve Bağlama Çalgılarının 20. Yüzyılda Geçirdiği Fiziksel Değişimler
62	Keşfü'l-Hümûm Ve'l-Kürab Fi Şerhi Âleti't -Tarab İsimli Anonim Musiki Eserinde Çalgılar
63	Kırşehirli Nizâmeddin İbn Yûsuf'un Risale-i Mûsikî Adlı Eseri
64	Kitâbu'n-Nagâm
65	Kitâbü Keşfü'l-Hümûm Ve'l-Kürab Fi Şerhi Âleti't-Tarab İsimli Anonim Mûsikî Eseri Edisyon Kritik ve İnceleme
66	Kopuz ve Türk Dünyası Halk Çalgıları
67	Kuramdan İcraya Müziğin İntikal Aracı Ud'un Dünü ve Bugünü
68	Kutb-ı Nâyî Osman Dede ve Rabt-ı Ta'birât-ı Mûsikî
69	Kuzey Irak'ta Verilen Ud Eğitimi ile Türkiye'de Verilen Ud Eğitiminin İncelemeli Karşılaştırılması
70	Ladikli Mehmet Çelebi ve er-Risâletü'l-Fethiyye'si
71	Mahmud Bin Abdülaziz'in Makasidü'l-Edvar Adlı Eseri
72	Makâsıdu'l-Elhan'daki Organolojiye Dair Bilgiler
73	Maragalı Abdülkadir
74	Mehmed Fahri Kopuz ve Ali Salâhi Bey'in Ud Metotlarının Karşılaştırılması
75	Mehmed Fahri Kopuz'un Nazari ve Ameli Ud Dersleri Metot Kitabının Nazariyat ve Teknik Açısından İncelenmesi
76	Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Kullanılan Ud Metodları Üzerinde Karşılaştırmalı Bir Çalışma
77	Meshur Udiler
78	Meşk ve Metot Sözlü Kültürden Yazılı Kültüre Çalgı Eğitiminde Değişim
79	Metod Meselesi
80	Mızraplı Çalgılardan Ud'un Restorasyon Teknikleri
81	Mufaddal B. Seleme'nin Kitabü'l-Melâhi ve Esmâiha Adlı Eserinin İncelenmesi
82	Müzik Eğitimi Kurumlarında Ud Eğitimi Nasıl Olmalıdır?
83	Müzik Kimliğimiz Üzerine Düşünceler
84	Müzik Öğretmeni Adaylarının Ud Dersindeki Repertuarı Çalışırken ve Öğrenirken Kullandıkları Stratejilerin İncelenmesi
85	Nazari ve Ameli Ud Dersleri (Muallim Fahri)
86	Nevres Bey'in Ud Taksimlerinin Analizi ve Ud Eğitimine Yönelik Alıştırmaların Oluşturulması
87	Onyedinci Yüzyılda Türk Çalgıları
88	Osmanlı Dönemi Türk Mûsikîsi
89	Osmanlı Sarayı Kayıtlarında Yer Alan Ud ve Lavta Sazları Üzerine Bir İnceleme
90	Osmanlı Sarayında Çalgılar
91	Osmanlı/Türk Mûsikîsinin Kısa Tarihi
92	Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Geçiş Sürecinde Modernleşme, Bireyselleşme ve Virtüozite İlişkisi: Şerif Muhiddin Targan
93	Osmanlılar Zamanında Saraylarda Musiki Hayatı
94	Öğretim Elemanları Görüşleri Doğrultusunda Türk Müziği Çalgı Öğretim Yöntemlerinin Belirlenmesi ve Çalgı Öğretiminde Kullanılan Metotların İncelenmesi
95	Öğretim ilke ve yöntemlerinden gösterip yaptırmaya dayalı ud öğretiminin öğrencilerin başarı durumuna etkileri
96	Örnekleme Cinüçen Tanrıkorur'un Ud Taksimleri ve Analizi
97	Peygamberin Dahi Torunu Şerif Muhiddin Targan
98	Ruhperver
99	Safiyüddin Abdülmü'min Urmevi ve Kitâbü'l-Edvârı
100	Safiyüddin Abdülmü'min el-Urmevi'nin er-Risâletü's Şerefiyye'sinde Musiki Matematiği
101	Safiyüddin Abdülmü'min el-Urmevi ve er-Risâletü's-Şerefiyye'si
102	Saz ü Söz Arasında
103	Selçuklu Topraklarında Müzik
104	Şehri Kırşehri el-Mevlevi Yusuf İbn Nizamettin İbn Yusuf Rumî'nin Risale-i Mûsikî'si'nin Transkribe ve Değerlendirilmesi
105	Şerif Muhiddin Targan (?????)
106	Şerif Muhiddin Targan Hayatı-Besteciliği-Eserleri
107	Şerif Muhiddin Targan Musikimiz Hakkında Ne Düşünürdü

108	Şerif Muhittin Targan (1968)
109	Şerif Muhittin Targan'ın Ud Tekniğine Katkısı 6 Ud Taksiminin Analizi
110	Şükrullah'ın İlmül-Edvarı
111	Tarih İçinde Ud
112	Tarihi, Fiziki ve İcrai Yönleriyle Türk Musikisinde Ud
113	Temel Ud Eğitimi (Ersin ERSAVAŞ-İbrahim KARAROĞLU)
114	TRT Çalgı Yarışması Büyük Ödülünü Cinüçen Tanrıkörur'un Ud Metodu Kazandı
115	Türk Çalgılarında Anadolu Medeniyetleri Çalgıları İzlerinin Araştırılması
116	Türk Din Musikisinde Ud Sazının Yeri ve Önemi
117	Türk Hakimi Fârâbî'nin Udu
118	Türk Makam Müziği'nde Çalgı Metodolojisi Meşk Geleneği ve Metod
119	Türk Musikisi Çalgı Eğitiminde Metod İhtiyacı
120	Türk Musikisi Çalgı Eğitiminde Metod Kavramı
121	Türk Mûsikisi Nazariyatı Tarihi
122	Türk Musikisi Tarihi -Derleme-
123	Türk Musikisinde Çalgılar
124	Türk Müziği Çalgıları
125	Türk Müziği Çalgıları Ud, Tanbur, Kanun, Kemeçe, Ney, Kudüm
126	Türk Müziği Çalgılarından Ud Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İçerik Yönünden İncelenmesi
127	Türk Müziği Çalgılarından Ud'da Ses Oluşumunun İncelenmesi ve Telli Çalgıların Ses Karakteri Açısından Tasarımlarının Belirlenmesine Dair Yöntem Önerisi
128	Türk Müziğinde Enstrüman (Çalgı) Metodu ve Öğrenimi
129	Türk Müziğinde Ud Eğitimi ve Ud Metotları Üzerine Bir İnceleme
130	Türkiye'de Çalgı Eğitiminde Metod İhtiyacı
131	Türkiye'de Çalgı Eğitiminde Metod İhtiyacı ve Bağlama Metodu
132	Türkiye'de Ud Eğitimi İçin Yazılmış Metodların Karşılaştırmalı İncelenmesi
133	Türkiye'nin Usta Ud İcracılarının Ud Eğitimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi
134	Türkiyede Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılmasında ve Geliştirilmesinde İyi Çalgı Eğitimcisi Yetiştirilmesinin Önemi ve Gerekliliği
135	Türklerde Çalgılar
136	Ud Alıştırmaları (Gülçin Yahya Kaçar)
137	Ud Alıştırmaları 1 (Abdullah Ünlü)
138	Ud Alıştırmaları Teknik Çalışmalar (Enver Mete Arslan)
139	Ud Çalgısının İcracı İçin Oluşturduğu Yapısal Sorunlardan Eşik
140	Ud Eğitimi ile İlgili Üç Yaklaşımın (Cinüçen Tanrıkörur, Mutlu Torun, Gülçin Yahya Kaçar) Mukayesesi ve Bir Model Önerisi
141	Ud Eğitiminde Kullanılan Yayınlanmış Metodların Düzeyleri Bakımından İncelenmesi
142	Ud Eğitiminde Tanbur Tını ve Özelliklerinin Kullanılması
143	Ud İcra Geleneğinde Cinüçen Tanrıkörur Ekolünün Uzzal Taksim Üzerinden Yansımaları
144	Ud Meraklılarına
145	Ud Metodu (Cinüçen Tanrıkörur)
146	Ud Metodu (Gülçin Yahya Kaçar)
147	Ud Metodu (Şerif Muhittin Targan)
148	Ud Metodu (Temel Hakkı Karahasan)
149	Ud Metodu 1 (Onur Akdoğan)
150	Ud Metodu 2 (Onur Akdoğan)
151	Ud Metodu Gelenekle Geleceğe (Mutlu Torun)
152	Ud Metodu Görerek Dinleyerek 1 (Mutlu Torun)
153	Ud Metodu Görerek Dinleyerek 2 (Mutlu Torun)
154	Ud Metodu Görerek Dinleyerek 3 (Mutlu Torun)
155	Ud Metodu Görerek Dinleyerek 4 (Mutlu Torun)
156	Ud Muallimi (1901)
157	Ud Muallimi (Hafız Mehmet) (Metod)
158	Ud Öğrenme Metodu (Hacı Kadri Şençalar)
159	Ud ve Kanun Muallimi Hafız Mehmed Bey
160	Ud Yapımında Belli Başlı Önemli Noktalar ve Yapım Teknikleri
161	Ud'a Dair (1965)
162	Ud'a Dair (1966)
163	Ud'da Farklı Akordlar ve Transpoze İcralar
164	Ud'da ileri icra çalışmaları
165	Ud'da Teknik Geliştirme Egzersizleri ve Etüdler
166	Udi Afet (Apet)
167	Udi Ekrem Bey
168	Udi Hırant Öldü
169	Udi Nevres Bey
170	Uygulamalı Ud Metodu (Bahattin Turan)
171	Ülkelerde Kopuz ve Tezeneli Sazlarımız

172	Ülkemizde Kullanılan Yayınlanmış Ud Eğitimi Metotlarının Karşılaştırmalı Analizi
173	Ünlü Vîtüöz Yorgo Bacanos'un Ud Taksimleri
174	Üstat Şerif Muhittin Anlatıyor
175	XV. Yüzyıl Edvâr Kitaplarında Enstrümanlar
176	XV. Yüzyıl Türk Müsîkîsi Nazariyatı
177	XV. Yüzyılda Musîkî Kuramı (Nazariyatı) ve Zeynü'l Elhân Fî-İlmi't-Te'lîf Ve'l-Evzân
178	Yavuz Sultan Selim'e Yazılan Bir Kitâb-ı Edvâr
179	Yeni Başlayanlar İçin Ud Metodu (Sevgican Güngör)
180	Yorgo Bacanos'u Kaybettik
181	Yorgo Bacanos'un Taş Plaklardaki Gazel Eşliklerinin Teknik ve Makamsal Analizi
182	Yorgo Bacanos'un Ud Taksimleri
183	Yurdal Tokcan İcrasında Yenilikçi Ud Çalım Teknikleri
184	Yurdal Tokcan'ın Gözünden Şerif Muhiddin Targan
185	Zaman, Mekân, Müzik

1.8.2. Dijital Medya Kaynakları

Tablo 2: Dijital Medya (internet) Kaynakların Linkleri

1	https://www.youtube.com/watch?v=_JwiQlNmpaA&list=UU8EITStk7uJpBBQ5N6SuD8g&index=5
2	https://www.youtube.com/watch?v=_r3ktXb9P3Y
3	https://www.youtube.com/watch?v=08lktz0tXRQ&list=PLcySHUtmD-cCe2ibCZlIZUi5rGmqADiWC&index=3
4	https://www.youtube.com/watch?v=09KVR1Lc8AM&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDG_u_&index=15
5	https://www.youtube.com/watch?v=0LubxMAqJR&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDG_u_&index=28
6	https://www.youtube.com/watch?v=0Smc3nqzPdQ&list=PLv258ukTTv3ZF8wtkhJrtqRgNTND1QyI2
7	https://www.youtube.com/watch?v=0WtHT2JYsmY
8	https://www.youtube.com/watch?v=19fMkrZjXxQ&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDG_u_&index=4
9	https://www.youtube.com/watch?v=2_5DNlp1wtU
10	https://www.youtube.com/watch?v=2_CpFeCp4xU
11	https://www.youtube.com/watch?v=2aOdkqc17JU
12	https://www.youtube.com/watch?v=2BCZBg7b6eg&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDG_u_&index=18
13	https://www.youtube.com/watch?v=2HjDXtUGzmI&list=UUFKSEgB3BplyH05BpViTP1A&index=19
14	https://www.youtube.com/watch?v=2sCmKXytOdU&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDG_u_&index=22
15	https://www.youtube.com/watch?v=2Z-K_PYOe7g&list=UUFKSEgB3BplyH05BpViTP1A&index=25
16	https://www.youtube.com/watch?v=3EnSp_xRtjM&list=PLbsMy7UcgXVSKly2dYDuoyuyTaX5ahdOg&index=8
17	https://www.youtube.com/watch?v=3ey3ObUsJjU
18	https://www.youtube.com/watch?v=3laTxLK2NWw&list=PLcySHUtmD-cCe2ibCZlIZUi5rGmqADiWC&index=7
19	https://www.youtube.com/watch?v=3laTxLK2NWw&list=PLcySHUtmD-cCe2ibCZlIZUi5rGmqADiWC&index=7
20	https://www.youtube.com/watch?v=4RwuclmhXvk&list=PLV_eaY5SmHXYUdsXD5m-Rrur5Fj-n1FWH&index=38
21	https://www.youtube.com/watch?v=62KYyVsJ6IU
22	https://www.youtube.com/watch?v=62X1uTEaBSU&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDG_u_&index=20
23	https://www.youtube.com/watch?v=6rS9xier8fI
24	https://www.youtube.com/watch?v=7IrraLoVPhc&list=PLV_eaY5SmHXYUdsXD5m-Rrur5Fj-n1FWH&index=21
25	https://www.youtube.com/watch?v=7imHYyo8axs
26	https://www.youtube.com/watch?v=834FnAlWySg
27	https://www.youtube.com/watch?v=8lPuAlY_LmQ
28	https://www.youtube.com/watch?v=8Tn8bajKwio
29	https://www.youtube.com/watch?v=8YEZ4Om2s14
30	https://www.youtube.com/watch?v=9Er1TG5_qpY
31	https://www.youtube.com/watch?v=9G5lOrA1IeA
32	https://www.youtube.com/watch?v=-9HuXcY0x6A&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDG_u_&index=33
33	https://www.youtube.com/watch?v=a9VvwYotDq0&list=UUFKSEgB3BplyH05BpViTP1A&index=22
34	https://www.youtube.com/watch?v=aBt7fy03z80
35	https://www.youtube.com/watch?v=ac1DLztUFPg&list=UU8EITStk7uJpBBQ5N6SuD8g&index=2
36	https://www.youtube.com/watch?v=ai_WWx54NL0
37	https://www.youtube.com/watch?v=ALcmbKsazV0
38	https://www.youtube.com/watch?v=aZlJV0bYd68&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDG_u_&index=29
39	https://www.youtube.com/watch?v=BFEvrT6FFAU
40	https://www.youtube.com/watch?v=bIUUnh2eCric
41	https://www.youtube.com/watch?v=BLDAIuiSKiU&list=PLbsMy7UcgXVSKly2dYDuoyuyTaX5ahdOg&index=11
42	https://www.youtube.com/watch?v=BNx29Z9-uC4
43	https://www.youtube.com/watch?v=BUy2VjaLrUw
44	https://www.youtube.com/watch?v=bzs-fZ-zvxi&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDG_u_&index=21
45	https://www.youtube.com/watch?v=c57wIWVVTI8
46	https://www.youtube.com/watch?v=CC1539ClgsA
47	https://www.youtube.com/watch?v=CEg6ADKZ-rQ&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDG_u_&index=11
48	https://www.youtube.com/watch?v=cq34kXppWys
49	https://www.youtube.com/watch?v=CsW_bQgyIXU&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDG_u_&index=23

50	https://www.youtube.com/watch?v=ctrHqWR4Caw&list=UU8HiTtCBluLalf5qYfKSmNg&index=3
51	https://www.youtube.com/watch?v=dD71LBJGs3A&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDGGu_&index=19
52	https://www.youtube.com/watch?v=DMTfye6G1o8
53	https://www.youtube.com/watch?v=dNbZYP7v_Mo
54	https://www.youtube.com/watch?v=DNI5pazfsnQ
55	https://www.youtube.com/watch?v=dQRBjBqhRak
56	https://www.youtube.com/watch?v=E8eozh5ynh0&list=UU8ElTSTk7uJpBBQ5N6SuD8g&index=8
57	https://www.youtube.com/watch?v=EC4tPPy0CQ8&list=UUFKSEgB3BplyH05BpViTP1A&index=7
58	https://www.youtube.com/watch?v=eRLlFTEjNjQ&list=PLV_eaY5SmHXYUdsXD5m-Rrur5Fj-n1FWH&index=36
59	https://www.youtube.com/watch?v=F8iUgcXnwdk
60	https://www.youtube.com/watch?v=fo5p3TnmDR0&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDGGu_
61	https://www.youtube.com/watch?v=fpNbuV3LCi4
62	https://www.youtube.com/watch?v=G19zMrAm9XU&list=UUFKSEgB3BplyH05BpViTP1A&index=21
63	https://www.youtube.com/watch?v=GcA68bRBj9A
64	https://www.youtube.com/watch?v=gfDKORtrudE&list=UU8ElTSTk7uJpBBQ5N6SuD8g&index=4
65	https://www.youtube.com/watch?v=gheJAW3M4ws&list=PLV_eaY5SmHXYUdsXD5m-Rrur5Fj-n1FWH&index=22
66	https://www.youtube.com/watch?v=GW9K0mT2cjM
67	https://www.youtube.com/watch?v=GwMFqBsRSOA
68	https://www.youtube.com/watch?v=I033IF2THII
69	https://www.youtube.com/watch?v=IeX6630y8v4
70	https://www.youtube.com/watch?v=ipc8DLKK2js&list=PLcySHUtmD-cCe2ibCZlIZUi5rGmqADiWC&index=5
71	https://www.youtube.com/watch?v=-JAjhR8kSIw
72	https://www.youtube.com/watch?v=kBPPEQI9XuY&list=UU8HiTtCBluLalf5qYfKSmNg&index=15
73	https://www.youtube.com/watch?v=Kc9ym7rdw9k
74	https://www.youtube.com/watch?v=keGLIuxM8b8&list=PLcySHUtmD-cCe2ibCZlIZUi5rGmqADiWC&index=2
75	https://www.youtube.com/watch?v=kVqu5VsyiYs&list=UU8ElTSTk7uJpBBQ5N6SuD8g&index=7
76	https://www.youtube.com/watch?v=Lbta9yYVqCo
77	https://www.youtube.com/watch?v=LKRrPwEhyXc&list=UUFKSEgB3BplyH05BpViTP1A&index=18
78	https://www.youtube.com/watch?v=IN7x_kK_GB0&list=PLV_eaY5SmHXYUdsXD5m-Rrur5Fj-n1FWH&index=40
79	https://www.youtube.com/watch?v=LNg8StTxw1Q
80	https://www.youtube.com/watch?v=IRz6JAEhp5c
81	https://www.youtube.com/watch?v=IVwhl6IKnFw&list=PLbsMy7UcgXVSKiy2dYDuoyuyTaX5ahdOg&index=7
82	https://www.youtube.com/watch?v=macFIthlVLU&list=PLV_eaY5SmHXYUdsXD5m-Rrur5Fj-n1FWH&index=43
83	https://www.youtube.com/watch?v=MELKMeomBdc&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDGGu_&index=31
84	https://www.youtube.com/watch?v=MrXZEBj6h7E
85	https://www.youtube.com/watch?v=n942llsCn1w&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDGGu_&index=16
86	https://www.youtube.com/watch?v=NhN1CqmLAtQ
87	https://www.youtube.com/watch?v=nwVBd9Cy1hY&list=UUFKSEgB3BplyH05BpViTP1A&index=23
88	https://www.youtube.com/watch?v=nxaCf6gRuYk&list=UU8ElTSTk7uJpBBQ5N6SuD8g&index=3
89	https://www.youtube.com/watch?v=NynzXhTqN8c&list=UU8HiTtCBluLalf5qYfKSmNg&index=14
90	https://www.youtube.com/watch?v=o66076G4uh8
91	https://www.youtube.com/watch?v=ONT7i7wVZV0&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDGGu_&index=2
92	https://www.youtube.com/watch?v=P0LEU179fNQ
93	https://www.youtube.com/watch?v=pkmNxd7kFfQ
94	https://www.youtube.com/watch?v=pkSnU-gGpbw
95	https://www.youtube.com/watch?v=Q1qP9oYmX5s
96	https://www.youtube.com/watch?v=q92yAF-YVbI
97	https://www.youtube.com/watch?v=QbVTuWpN7sA&list=PLcySHUtmD-cCe2ibCZlIZUi5rGmqADiWC&index=6
98	https://www.youtube.com/watch?v=qnrkvRgBgw&list=PLV_eaY5SmHXYUdsXD5m-Rrur5Fj-n1FWH&index=41
99	https://www.youtube.com/watch?v=qvWNASWfO5g&list=PLbsMy7UcgXVSKiy2dYDuoyuyTaX5ahdOg&index=9
100	https://www.youtube.com/watch?v=r3IBQpXfk_8
101	https://www.youtube.com/watch?v=-rw3o6iXdTE
102	https://www.youtube.com/watch?v=s5yg8NNB72w&list=PLcySHUtmD-cCe2ibCZlIZUi5rGmqADiWC&index=8
103	https://www.youtube.com/watch?v=S7x5cA2S7Wc&list=UU8HiTtCBluLalf5qYfKSmNg&index=2
104	https://www.youtube.com/watch?v=Sb31cWPb6xM
105	https://www.youtube.com/watch?v=sIIRWdJJUyM
106	https://www.youtube.com/watch?v=sNF_ccsxiBc
107	https://www.youtube.com/watch?v=SoXCNGbYm2U&list=PLV_eaY5SmHXYUdsXD5m-Rrur5Fj-n1FWH&index=20
108	https://www.youtube.com/watch?v=tDbPDega4OM
109	https://www.youtube.com/watch?v=Tkfchm9UC6I
110	https://www.youtube.com/watch?v=uBouw_mjggM&list=PLcySHUtmD-cCe2ibCZlIZUi5rGmqADiWC&index=9
111	https://www.youtube.com/watch?v=usr4XYNgM78
112	https://www.youtube.com/watch?v=UUnhGOd5NoI&list=PLv258ukTTv3Zf8wtKhJrtqRgNTND1QyI2&index=2
113	https://www.youtube.com/watch?v=VblRoofwZSU&list=UU8ElTSTk7uJpBBQ5N6SuD8g&index=9
114	https://www.youtube.com/watch?v=VpvgFR3oUDA&list=UUFKSEgB3BplyH05BpViTP1A&index=24
115	https://www.youtube.com/watch?v=w19bdu9LvYE
116	https://www.youtube.com/watch?v=W8AMqqnMG90

117	https://www.youtube.com/watch?v=wcVbGMSf5Hg&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDGu_&index=30
118	https://www.youtube.com/watch?v=WjFEKJZ5Fpw
119	https://www.youtube.com/watch?v=wJPMBz6hGcY&list=PLV_eaY5SmHXYUdsXD5m-Rrur5Fj-n1FWH&index=44
120	https://www.youtube.com/watch?v=X0UJghP6ah0
121	https://www.youtube.com/watch?v=xOE-t1vNQ8&list=UU8HiTtCBluLalf5qYfKSmNg&index=5
122	https://www.youtube.com/watch?v=XUeMBaxJkM
123	https://www.youtube.com/watch?v=y0Hh1z6h5_I
124	https://www.youtube.com/watch?v=y0Vi-kjKBaQ&list=PLV_eaY5SmHXYUdsXD5m-Rrur5Fj-n1FWH&index=37
125	https://www.youtube.com/watch?v=YoreCNKXhNE&list=PLcySHUtmD-cCe2ibCZllZUi5rGmqADiwC&index=4
126	https://www.youtube.com/watch?v=yTKMxFrOikE&list=PLcySHUtmD-cDGpW8SbRH8cTaF6_cmDGu_&index=17
127	https://www.youtube.com/watch?v=YwTt0_hbBe0&list=UUFKSEgB3BplyH05BpViTP1A&index=20
128	https://www.youtube.com/watch?v=Z1ZbUHhWtbA
129	https://www.youtube.com/watch?v=Z4liVW8AJL4&list=UU8HiTtCBluLalf5qYfKSmNg&index=12

2. YAZILI KAYNAKLARLA İLGİLİ BULGU VE YORUMLAR

2.1. Eserlerin Yazarları

Tarama sonucu ulaşılan 185 yazılı kaynağın 125 yazara göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. İkiiden fazla eseri bulunanlar bold karakter ile yazılmıştır.

Tablo 3: Eserlerin Yazarları ve Frekansları

Abdullah Ünlü	1	Hacı Kadri Şençalar	1	Mutlu Torun	6
Abdülkadir Tekin	1	Hafız Mehmet Efendi	1	Nazmi Özalp	1
Ahmet Çakır	1	Hakkı Süha Gezgün	1	Necati Avcı	1
Ahmet Hakkı Turabi	9	Hakkı Tekin	1	Necmi Rıza Ahiskan	1
Ahmet Tolga Özdemir	2	Halil İnalıcık	1	Neslihan Akıncı	1
Akif Saydam	1	Halil Nadaroğlu	1	Neşe Can,	1
Ali Maruf Alaskan	1	Haluk Yücel	2	Nilgün Dogrusöz	1
Ali Salahi Bey	1	Hamdi İtil	1	Oğuzcan Kaliver	1
Alparslan Bodur	1	Hayri Yenigün	1	Onur Akdoğan	4
Alper Akdeniz	1	Henry George Farmer	1	Onur Türkmen,	1
Avni Önsan	1	İbrahim KARAROĞLU	1	Özcan Özbey	1
Ayhan Sarı	1	İrfan Gürdal	1	Pehlul Düzenli	1
Ayhan Zeren	1	İsimsiz	5	Pınar Öztürk	1
Aziz Destegül	1	İsmail Baha Sürelsan	2	Pınar Somakçı	1
Bahattin Turan	1	İsmail Hakkı Gerçek	1	Ramazan Kamiloğlu	1
Bawer Haji Abdulazeez	1	İsmail Hakkı Uzunçarşılı	1	Rauf Kerimov	1
Beyza Özdemir	1	Kemal Üçok	1	Recep Uslu	2
Bilen Işıktas	5	Kıvanç Gülmez	1	Ruhi Kalender	2
Burçin Bahadır Güner	1	Kubilay Kolukırık	3	Sadun Aksüt	1
Cafer Açın	1	Leyla Demir	1	Seda Tüfekçioğlu	1
Cem Behar	4	M. Ali Çağlar	1	Serdar Çakırır	1
Cemal Karabaşoğlu	1	M. Cihat Can	2	Serdar Okur	1
Cenk Güray	1	M. Emin Soydaş	1	Sermed Muhtar Alus	3
Cinuçen Tanrıkorur	5	M. Hakan Cevher	1	Sevgican Güngör	1
Coşkun Arbal	1	Mahmut Ragıp Gazimihal	1	Sureyya Ağayeva,	1
Çağhan Adar	2	Mehmet Gönül	1	Süheyl Ünver	1
Demet Tekin	1	Mehmet Nuri Haskan	1	Süleyman Erguner	1
Emir Değirmenli	2	Mehmet Nuri Uygun	1	Şehver Beşiroğlu	1
Emre Küçükçök	2	Mehmet Öncel	1	Şerif Muhittin Targan	1
Enver Mete Arslan	4	Mehmet Özbek	1	Temel Hakkı Karahasan	1
Erhan Güneş	1	Mehmet Söylemez	1	Tolga Oter	2
Ersin ERSAVAŞ	1	Mehmet Tıraşçı	4	Turgut Yahşi	1
Etem Ruhi Üngör	4	Mete Görün	2	Ubeydullah Sezikli	2
F. Yeşim Altınay	1	Muhammet Salih Yıldırım	1	Walter Feldman	1
Fahri Kopuz	2	Muhammet Zinnur Kanık	1	Yaşar Sami Uygun	1
Fazlı Arslan	4	Murat Bardakçı	1	Yılmaz Kahyaoğlu	1
Ferdi Koç	3	Murat Rasim İnək	1	Yılmaz Öztuna	1
Fikret Kutluğ	1	Murat Ufuk Güler	1	Yurdal Tokcan	1
Gökhan Karabıyıkoglu	1	Mustafa Kürşat Ceylan	2	Zeki Yıldırım	2
Gözde Çolakoglu	1	Mustafa Özfidan	1	Zeynep Yıldız	1
Gülçin Yahya Kaçar	6	Mustafa Uslu	1	Zümrüt Şirinova	1

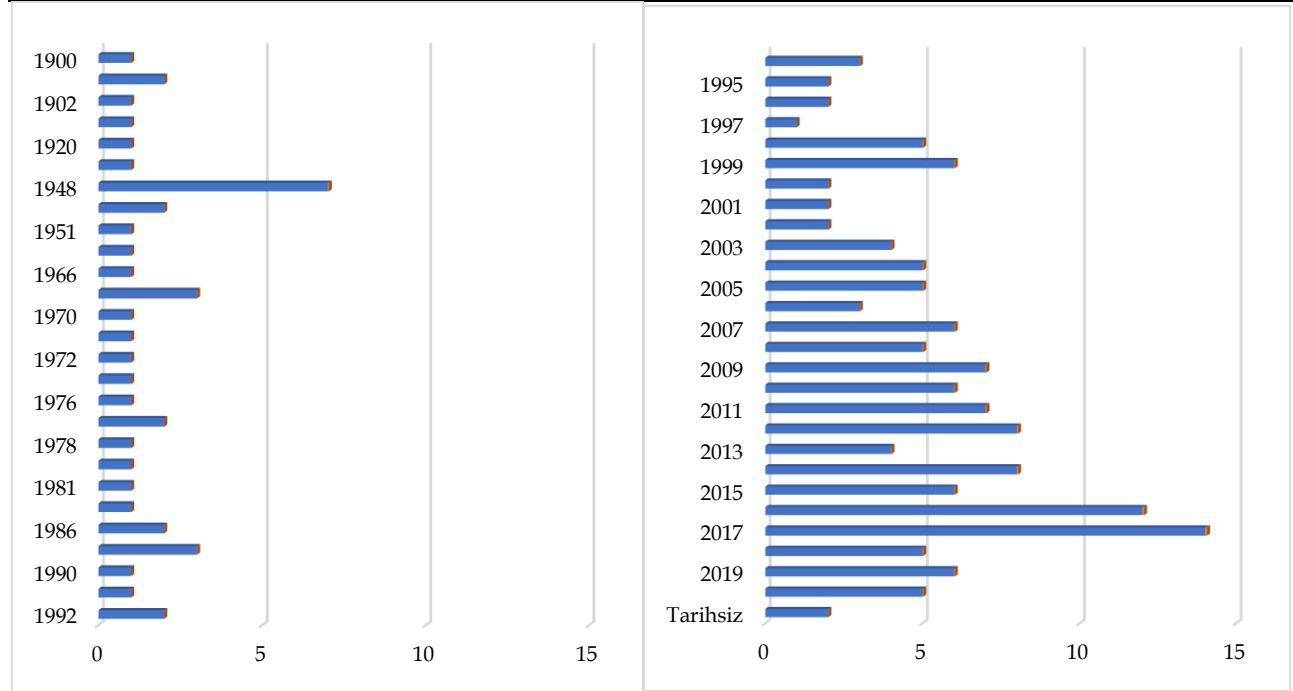
Yukarıdaki tabloya göre araştırma ile ilgili olarak yayımlanmış eserler, daha çok akademisyen ve yazarlar tarafından kaleme alınmıştır. Tarama konusuna dair en fazla araştırmayı Ahmet Hakkı Turabi (9), Gülçin Yahya Kaçar (6) ve Mutlu Torun (6) yaptığı görülmektedir.

Yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun, İlahiyat Fakültelerinin Türk Din Musikisi Anabilim Dallarında görev yapan akademisyenler tarafından, bir kısmının Türk Musikisi Anabilim Dallarında görev yapan akademisyenler tarafından az bir kısmının da lisansüstü eğitim alan öğrenciler ve konuya ilgi duyan yazarlar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir.

2.2. Eserlerin Yayın Tarihi

Tablo 4: Eserlerin Yayın Tarihi ve Frekansları

Tarihi	f	Tarihi	f	Tarihi	f
2020	5	2002	2	1977	2
2019	6	2001	2	1976	1
2018	5	2000	2	1974	1
2017	14	1999	6	1972	1
2016	12	1998	5	1971	1
2015	6	1997	1	1970	1
2014	8	1996	2	1968	3
2013	4	1995	2	1966	1
2012	8	1993	3	1965	1
2011	7	1992	2	1951	1
2010	6	1991	1	1949	2
2009	7	1990	1	1948	7
2008	5	1988	3	1924	1
2007	6	1986	2	1920	1
2006	3	1982	1	1910	1
2005	5	1981	1	1902	1
2004	5	1979	1	1901	2
2003	4	1978	1	1900	1

Şekil 1: Eserlerin Yayın Tarihi

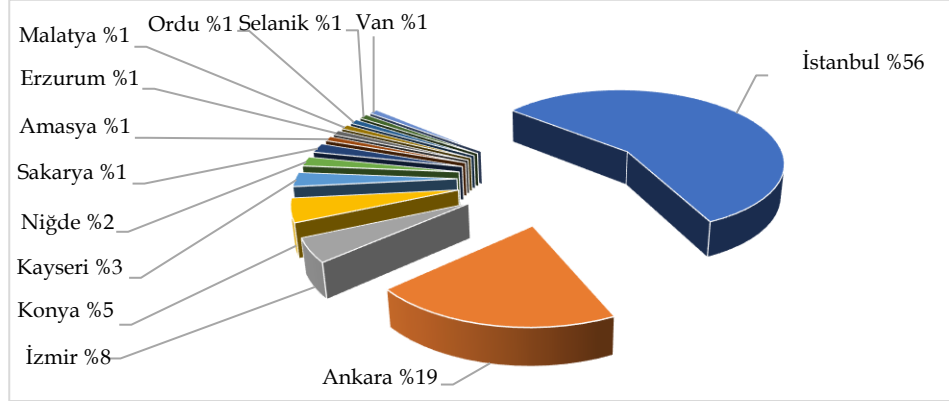
Alanla ilgili ulaşabildiğimiz kaynaklarda eserler 1900 yılından itibaren başlamakta ve 1900 yılından 2000 yılına kadar senede ortalama 1-2 çalışma yapıldığı görülmektedir. 2000’li yıllardan itibaren yapılan çalışma sayılarının yükselmeye başladığı ve 2016-2017 senelerinde ise çalışmalarda büyük bir artış olduğu tespit edilmiştir.

2.3. Eserlerin Yayın Yeri

Tablo 5: Eserlerin Yayın Yeri ve Frekansları

Yayın Yeri	f
İstanbul	62
Ankara	21
İzmir	9
Konya	5
Kayseri	3

Niğde	2
Sakarya	2
Amasya	1
Erzurum	1
Malatya	1
Ordu	1
Selanik	1
Van	1

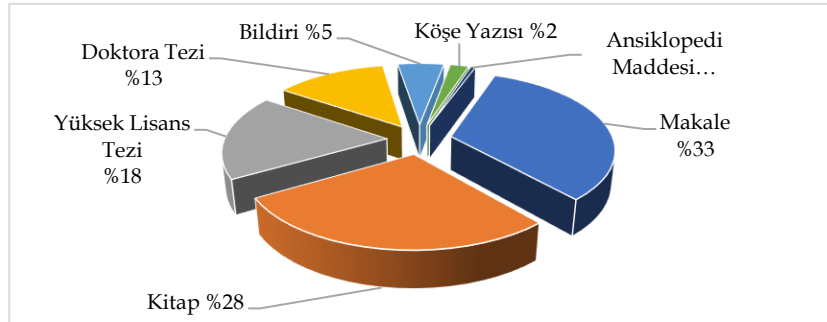
Şekil 2: Eserlerin Yayın Yeri

Eserlerin şehirlere göre dağılımı incelendiğinde, çalışmaların büyük çoğunluğunun İstanbul'da yapıldığı, İstanbul'u takiben azalım gösteren bir orana Ankara ve İzmir gibi şehirlerin geldiği görülmektedir. Türkiye'de eserlerin en çok yayımlandığı şehirlerin ortak özelliği hem nüfus oranının fazla olması hem de diğer illere göre faaliyet gösteren üniversite sayılarının fazla olmasıdır.

2.4. Eserlerin Yayın Türü

Tablo 6: Eserlerin Yayın Türü ve Frekansları

Yayın Türü	f
Makale	61
Kitap	52
Yüksek Lisans Tezi	33
Doktora Tezi	24
Bildiri	10
Köşe Yazısı	4
Ansiklopedi Maddesi	1

Şekil 3: Eserlerin Yayın Türü

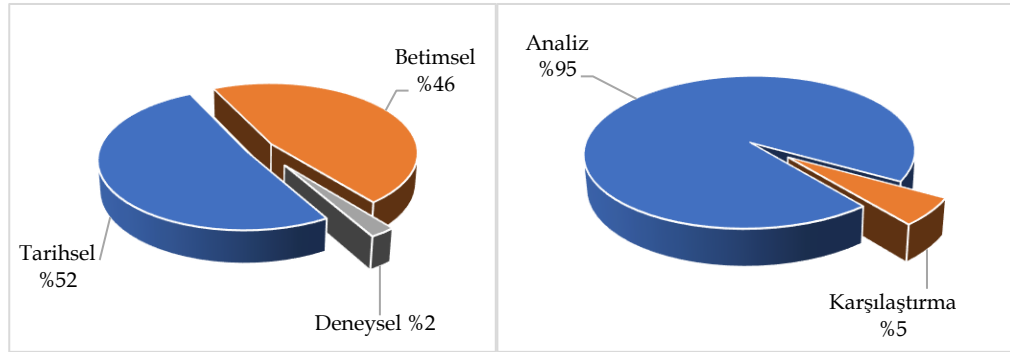
Konuya yönelik yapılan çalışmaların, büyük çoğunluğu -yayımlanmış ud metodları ve alıştırılmaları hariç olmak üzere- hemen hemen 3/4 oranında doktora tezi, yüksek lisans tezi, makale ve bildiri (toplam 128) gibi akademik çalışmalardan oluşmaktadır. Kalan 1/4'lük kısım ise ansiklopedi maddesi köşe yazıları ve kitaplardan (toplam 57) oluşmaktadır.

2.5. Eserlerin Araştırma Türleri, Veri Toplama ve İşleme Yöntemleri

Tablo 7: Eserlerin Araştırma Türleri, Veri Toplama-İşleme Yöntemleri ve Frekansları

Araştırma Türü	f
Tarihsel	66
Betimsel	59
Deneyisel	3
Veri Toplama	f

Kaynak Tarama	115
Kaynak Tarama ve Anket, Mülakat	13
Veri İşleme Yöntemi	
Analiz	121
Karşılaştırma	7

Şekil 4: Eserlerin Araştırma Türleri ve Veri İşleme Yöntemleri

Yapılan literatür taraması sonucu ulaşılan 128 akademik lisansüstü çalışmanın araştırma türlerine, veri toplama ve işleme yöntemlerine yönelik veriler incelenmiş; araştırma türüne yönelik tarihsel ve betimsel yöntemin fazla kullanıldığı bunun aksine deneysel yöntemin çok az kullanıldığı belirlenmiştir.

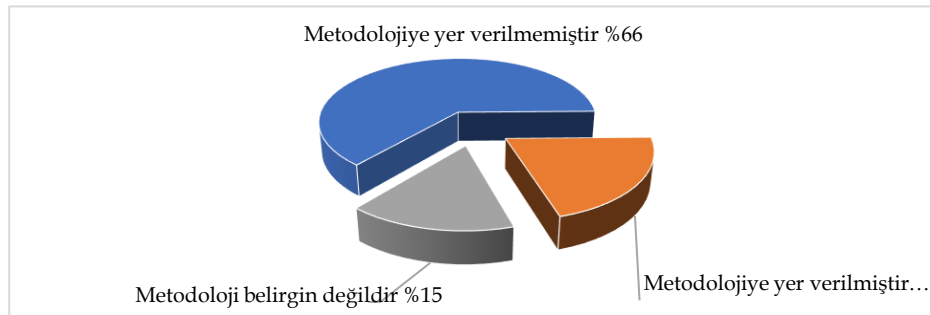
Veri toplama yöntemleri incelendiğinde ulaşılan eserlerde çoğunlukla kaynak tarama yöntemi kullanıldığı bunlara ek olarak az da olsa anket ve mülakat gibi diğer yöntemlere de yer verildiği görülmektedir.

Veri işleme yöntemleri incelendiğinde ise yüksek oranda analiz yönteminin kullanıldığı, karşılaştırmalı çalışmaların analiz yöntemine nispeten çok az kullanıldığı gözlemlenmiştir.

2.6. Eserlerde Metodoloji

Tablo 8: Eserlerin Metodolojisi ve Frekansları

Metodoloji	f
Yer Verilmemiş	84
Yer Verilmiş	25
Az Yer Verilmiş	19

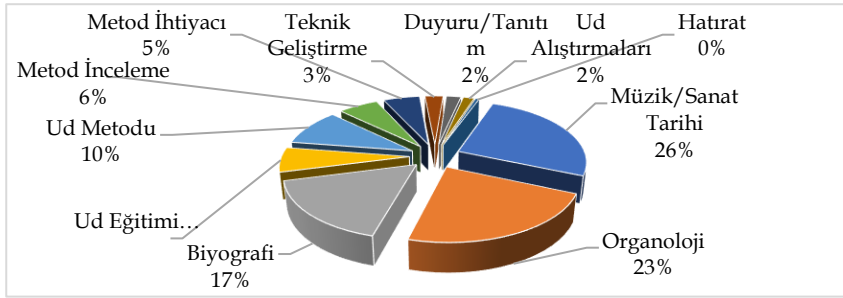
Şekil 5: Eserlerde Metodoloji

Yapılan akademik çalışmaların (128) büyük bir çoğunluğunda metodolojiye dair bilgilerin yer almadığı, bir kısmında ise metodolojik çerçevenin yeterince belirgin olmadığı görülmüştür. Ancak çalışmaların yaklaşık 1/5'lik kısmında metodolojiye yer verildiği tespit edilmiştir.

2.7. Eserlerin Konuları

Tablo 9: Eserlerin Konuları ve Frekansları

Konusu	f
Müzik/Sanat Tarihi	48
Organoloji	42
Biyografi	31
Eğitim	12
Ud Metodu	18
Metod İnceleme	11
Metod İhtiyacı	10
Teknik Geliştirme	5
Duyuru/Tanıtım	4
Ud Alıştırmaları	3

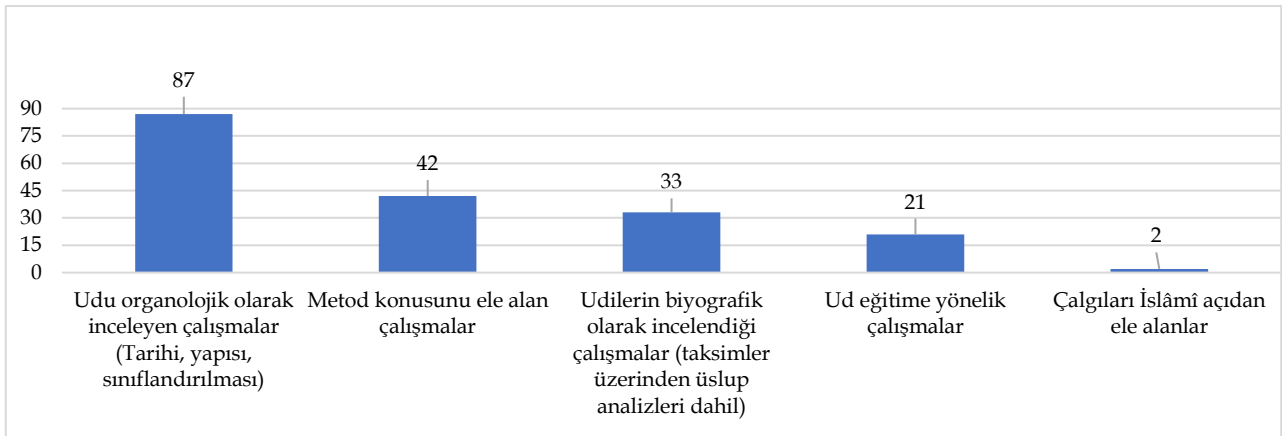
Şekil 6: Eserlerin Konuları

Literatür taraması sonucu ulaşılan eserler konularına göre tasnife tabi tutulmuştur. Bu tasnife göre konu dağılımlarına bakıldığında, yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun organoloji, biyografi ve müzik/sanat tarihi ile ilgili alanlarda yapıldığı tespit edilmiştir. Toplam 185 çalışmanın 126'sını bu türden konular oluşturmaktadır. Geriye kalan 59 eserde ise, ud eğitimi, ud metod ve alıştırmaları, ud metod ve alıştırmaların incelemeleri, metod ihtiyacı ve ud tekniğini geliştirmeye yönelik konular ele alınmıştır.

2.8. Eserlerin Sınırlamaları

Tablo 10: Eserlerin Sınırlamaları ve Frekansları

Sınırlamalar	f
Udu organolojik olarak inceleyen çalışmalar (Tarihi, yapısı, sınıflandırılması)	87
Metod konusunu ele alan çalışmalar	42
Udilerin biyografik olarak incelendiği çalışmalar (taksimler üzerinden üslup analizleri dahil)	33
Ud eğitime yönelik çalışmalar	21
Çalgıları İslâmî açıdan ele alanlar	2

Şekil 7: Eserlerin Sınırlamaları

Bu bölümde, eserlerin konuları başlığında yapılan tasnifler detaylandırılarak eserlerin içerikleri bakımından sınırlamalarına yer verilmiştir. Çalışmaların büyük kısmını, udu; tarihi, yapısı ve sınıflandırılması bakımından ele alan organolojik çalışmalar ve metod konusunu ele alan çalışmalar oluşturmaktadır. Çalışmalar içerisinde udilere yönelik biyografik çalışmalar, ud eğitimine yönelik çalışmalar ve çalgıları İslâmî açıdan ele alan çalışmaların da yer aldığı görülmektedir.

2.9. Metod Konusunu Ele Alan Çalışmalar

Bu bölümde metod konusunda yayımlanmış çalışmalara yer verilmiştir. Metod konusunun yer aldığı 42 çalışmanın 18 adedi yayımlanmış olan ud metodları, 3 adedi yayımlanmış ud alıştırmaları, 10 adedi metod ihtiyacına yönelik 3 makale ve 7 bildiri, 11 adedi ise yayımlanmış metodların incelendiği 5 yüksek lisans tezi ve 6 makaleden oluşmaktadır.

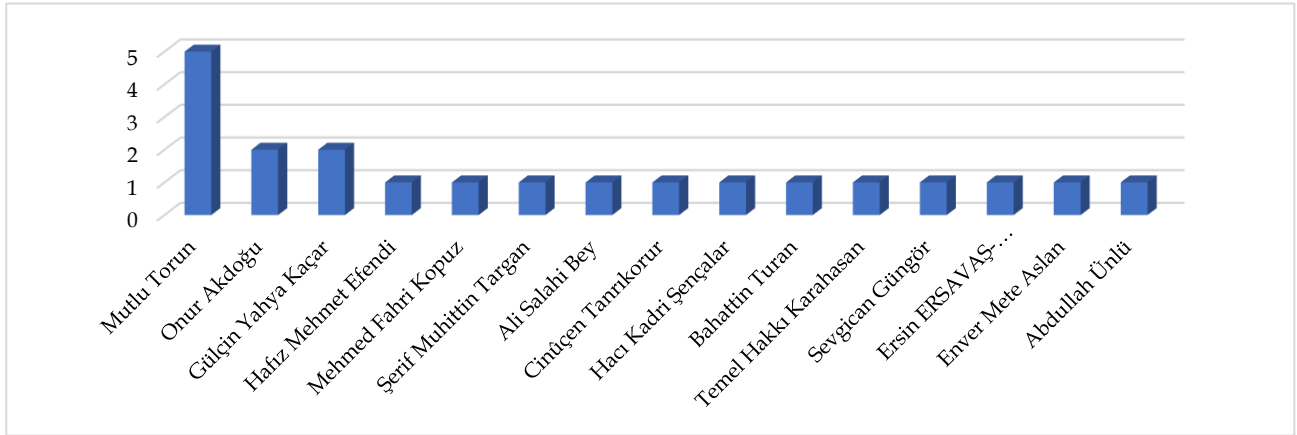
2.9.1. Ud Alıştırmaları ve Ud Metodları

2.9.1.1. Ud Alıştırmaları ve Ud Metodu Yazarları

Tablo 11: Ud Alıştırmaları ve Ud Metodu Yazarları ve Frekansları

Yazarı	f
Mutlu Torun	5
Onur Akdoğan	2

Gülçin Yahya Kaçar	2
Hafız Mehmet Efendi	1
Mehmed Fahri Kopuz	1
Şerif Muhittin Targan	1
Ali Salahi Bey	1
Cinüçen Tanrıkorur	1
Hacı Kadri Şençalar	1
Bahattin Turan	1
Temel Hakkı Karahasan	1
Sevgican Güngör	1
Ersin ERSAVAŞ-İbrahim KARAROĞLU	1
Enver Mete Aslan	1
Abdullah Ünlü	1

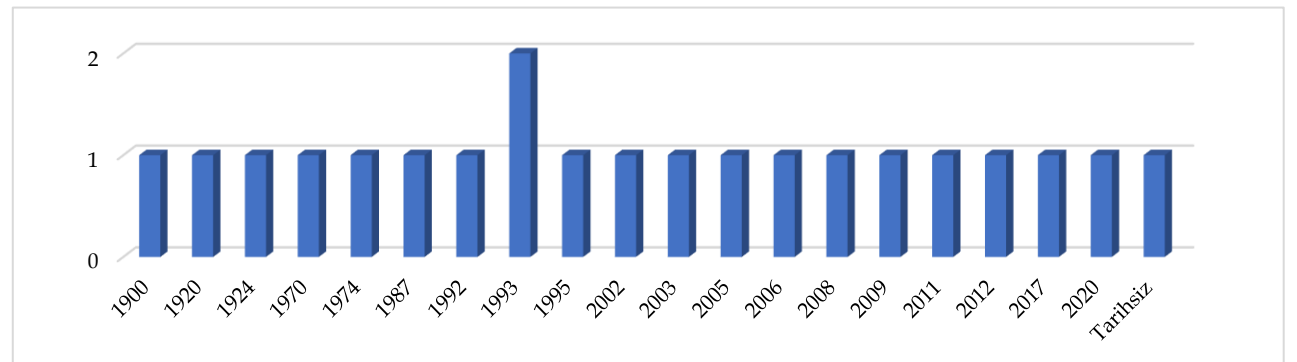
Şekil 8: Ud Alıştırmaları ve Ud Metodu Yazarları

Tarama sonucu toplam 18 ud metodu ve 3 adet ud alıştırmaları kitabına ulaşılmıştır. Araştırma ile ilgili olarak yayımlanmış metodların tamamının ud icracıları tarafından, az bir kısmının ise akademisyen ud icracıları tarafından kaleme alındığı görülmektedir. Tarama konusuna dair en fazla yayının Mutlu Torun (5) Onur Akdoğu (2) ve Gülçin Yahya Kaçar'ın (2) yaptığı tespit edilmiştir. Gülçin Yahya Kaçar'a ait 1 ud metodu ve 1 ud alıştırmaları kitabı mevcut iken, Onur Akdoğu'ya ait ikinci metod kitabı, birincisinin devamı niteliğindedir. Mutlu Torun'a ait Ud Metodu Görerek-Dinleyerek eseri ise dört ayrı kitapçık olarak yayımlanmıştır.

2.9.1.2. Ud Alıştırmaları ve Ud Metodlarının Yayın Tarihleri

Tablo 12: Ud Alıştırmaları ve Ud Metodlarının Yayın Tarihleri ve Frekansları

Yayın Yılı	f	Yayın Yılı	f
1900	1	2003	1
1920	1	2005	1
1924	1	2006	1
1970	1	2008	1
1974	1	2009	1
1987	1	2011	1
1992	1	2012	1
1993	2	2017	1
1995	1	2020	1
2002	1	Tarihsiz	1

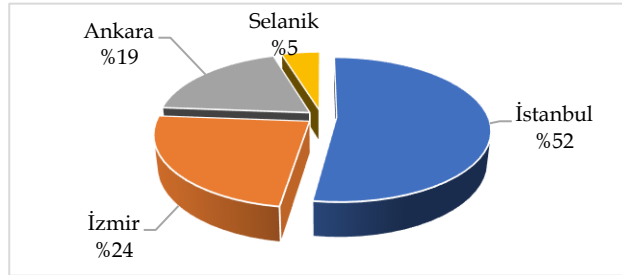
Şekil 9: Ud Alıştırmaları ve Ud Metodlarının Yayın Tarihleri

Ulaşılan ud metodlarının ilki 1900 yılında, sonuncusu ise 2020 yılında yayımlanmıştır. Aradan geçen 120 yıllık dönemde, bazıları çok uzun aralıklarla yayımlanmış, geçen zamana oranla sayıları oldukça az, diğer çalışmalar bulunmaktadır. Bunlara ek olarak 1900-2000 yılları arasındaki 100 yıllık zaman diliminde 10 çalışma, 2000-2020 yılları arasındaki 20 yıllık zaman diliminde ise 11 çalışma yapıldığı tespit edilmiştir.

2.9.1.3. Ud Alıştırmaları ve Ud Metodlarının Yayın Yerleri

Tablo 13: Ud Alıştırmaları ve Ud Metodlarının Yayın Yerleri ve Frekansları

Yayın Yeri	f
İstanbul	11
İzmir	5
Ankara	4
Selanik	1

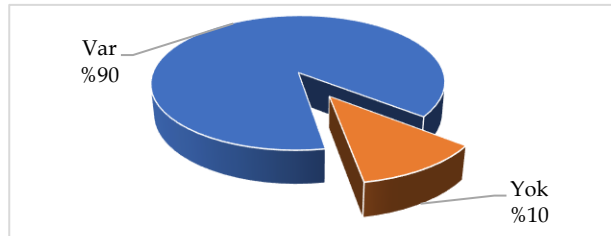
Şekil 10: Ud Alıştırmaları ve Ud Metodlarının Yayın Yerleri

Ud metodlarının yayımlandığı şehirlere göre dağılımı incelendiğinde, çalışmaların büyük çoğunluğunun İstanbul'da yapıldığı, İstanbul'u takiben azalış gösteren bir orana diğer şehirlerin geldiği görülmektedir. Türkiye'de metodların en çok yayımlandığı şehirlerin ortak özelliği ise hem nüfus oranının fazla olması hem de diğer illere göre yayıncılık faaliyeti sayılarının fazla olmasıdır.

2.9.1.4. Ud Alıştırma ve Metod Kitaplarında Egzersiz, Etüd ve Alıştırmalar

Tablo 14: Metodlarda Egzersiz, Etüd ve Alıştırmalar

Egzersiz/Etüd/Alıştırma	f
Var	19
Yok	2

Şekil 11: Ud Alıştırmaları ve Ud Metodlarında Egzersiz, Etüd ve Alıştırmalar

Tespit edilen 21 ud metodu (18) ve ud alıştırmaları (3) kitabının 2 adedinde (metodlarda) herhangi bir etüd, alıştırma ya da egzersiz tespit edilememiştir.

2.9.2. Metod Konusunu Ele Alan Akademik Çalışmalar

Tablo 15: Metod Konusunu Ele Alan Akademik Çalışmalar ve Frekansları

Konu	f
Ud metodlarına yönelik yapılmış akademik çalışmalar	11
Metod ihtiyacına yönelik makale ve bildiriler	10

Şekil 12: Metod Konusunu Ele Alan Akademik Çalışmalar

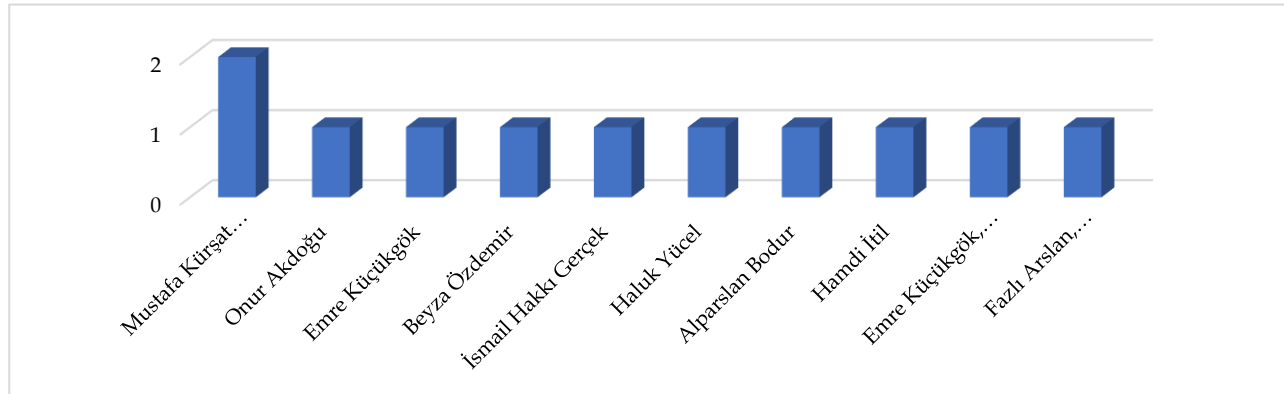
Metod konusunu inceleyen 21 akademik çalışmanın 10 adedinin metod ihtiyacına yönelik, 11 adedinin ise ud metodlarına yönelik yapılmış çalışmalar olduğu tespit edilmiştir.

2.9.2.1. Ud Metodlarını Konu Alan Akademik Çalışmalar

2.9.2.1.1. Ud Metodlarını Konu Alan Akademik Çalışmaların Yazarları

Tablo 16: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmaların Yazarları ve Frekansları

Yazar	f
Mustafa Kürşat Ceylan	2
Onur Akdoğan	1
Emre Küçükgök	1
Beyza Özdemir	1
İsmail Hakkı Gerçek	1
Haluk Yücel	1
Alparslan Bodur	1
Hamdi İtil	1
Emre Küçükgök, Serdar Çakırer	1
Fazlı Arslan, Neslihan Akıncı	1

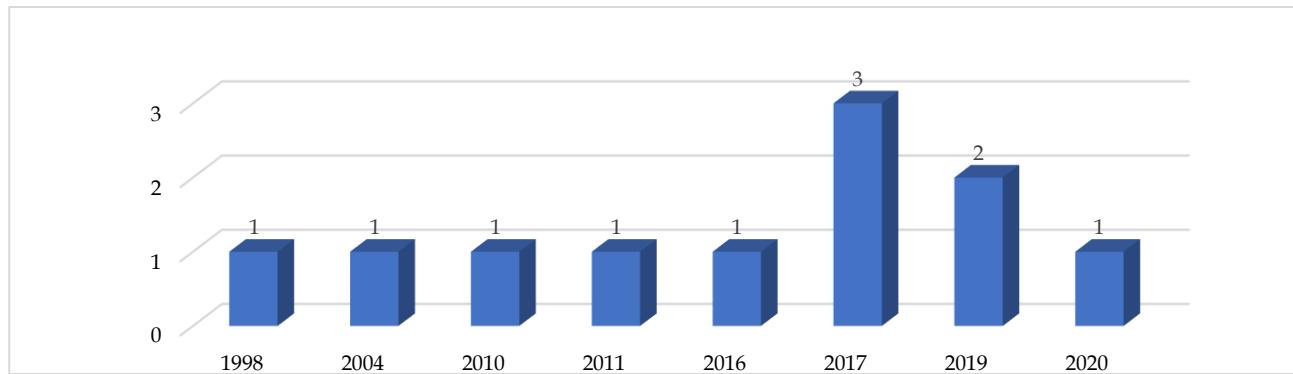
Şekil 13: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmaların Yazarları

Yapılan tarama sonucu, 11 çalışmada 11 yazar tespit edilmiştir. Bu çalışmalardan 1 adedinin yüksek lisans tezinden türetilmiş bir makale olduğu ve iki makalenin de 2 isimli olarak çalışıldığı görülmektedir.

2.9.2.1.2. Ud Metodlarını Konu Alan Akademik Çalışmaların Yayın Tarihi

Tablo 17: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmaların Yayın Tarihi ve Frekansları

Yayın Tarihi	f
2020	2
2019	3
2017	1
2016	1
2011	1
2010	1
2004	1
1998	1

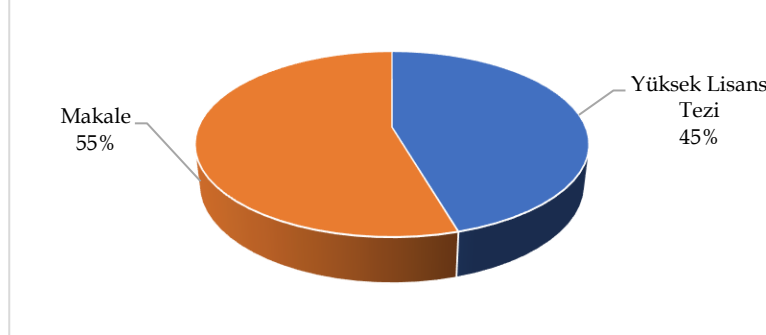
Şekil 14: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmaların Yayın Tarihi

İncelenen çalışmaların hemen hemen tamamının 2000'li yıllardan sonra, en fazla çalışmanın ise 2017 ve 2019 senelerinde yapıldığı tespit edilmiştir.

2.9.2.1.3. Ud Metodlarını Konu Alan Akademik Çalışmaların Yayın Türü

Tablo 18: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmaların Yayın Türü ve Frekansları

Yayın Türü	f
Makale	6
Yüksek Lisans Tezi	5

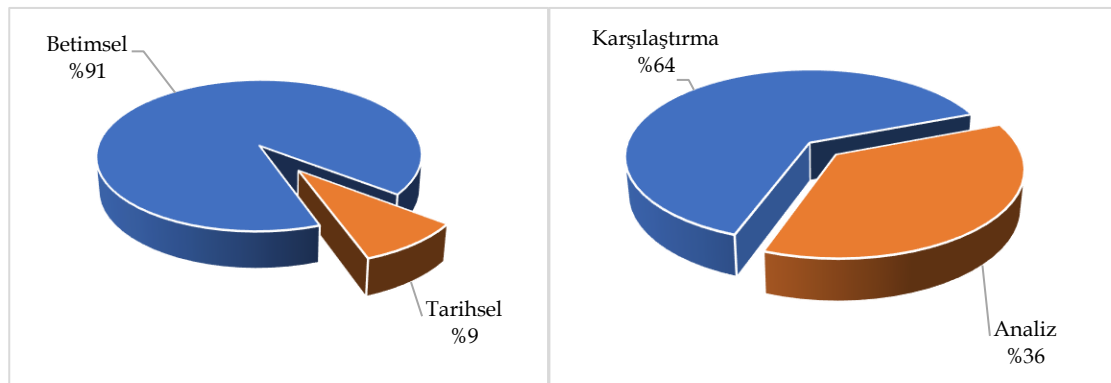
Şekil 15: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmaların Yayın Türü

Ud metodlarına yönelik yapılmış çalışmaların 11 adet olduğu, bu çalışmalardan 5 adedinin yüksek lisans tezi, 6 adedinin ise makale olarak çalışıldığı tespit edilmiştir.

2.9.2.1.4. Ud Metodlarını Konu Alan Akademik Çalışmaların Araştırma Türü, Veri Toplama ve İşleme Yöntemleri

Tablo 19: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmaların Araştırma Türü, Veri Toplama, Veri İşleme Yöntemleri ve Frekansları

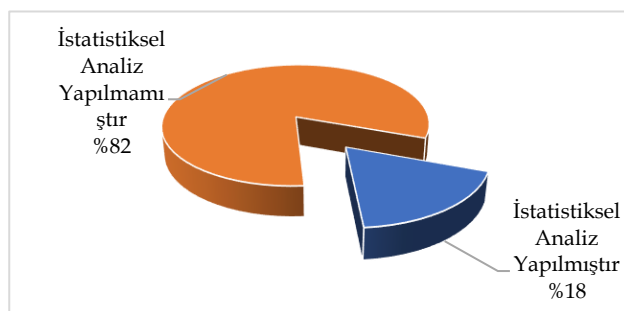
Araştırma Türü	f
Betimsel	10
Tarihsel	1
Ver. Top. Yön.	f
Kaynak Tarama	9
Kaynak Tarama-Mülakat	2
Ver. İşl. Yön.	f
Karşılaştırma	7
Analiz	4

Şekil 16: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmaların Araştırma Türü ve Veri İşleme Yöntemleri

Tablo 20: Karşılaştırmalı Yöntemin Kullanıldığı Çalışmalarda İstatistiksel Analiz

İstatistiksel Analiz	f
İstatistiksel Analiz Yapılmamıştır	9
İstatistiksel Analiz Yapılmıştır	2

Şekil 17: Karşılaştırmalı Yöntemin Kullanıldığı Çalışmalarda İstatistiksel Analiz

Yapılan literatür taraması sonucu ulaşılan 11 akademik çalışmanın araştırma türlerine, veri toplama ve işleme yöntemlerine yönelik veriler incelenmiş; araştırma türüne yönelik, betimsel yöntemin fazla kullanıldığı, 1 adet tarihsel yöntem kullanılarak yapılmış çalışmanın bulunduğu tespit edilmiştir.

Veri toplama yöntemleri incelendiğinde çoğunlukla kaynak tarama yöntemi kullanıldığı bunlara ek olarak az da olsa mülakat yöntemine de yer verildiği görülmektedir.

Veri işleme yöntemleri incelendiğinde ise yüksek oranda karşılaştırma yönteminin kullanıldığı, analiz yönteminin ise karşılaştırma yöntemine nispeten daha az kullanıldığı gözlemlenmiştir.

Karşılaştırma yönteminin kullanıldığı çalışmaların büyük çoğunluğunda istatistiksel analiz yapılmamış sadece 2 eserde istatistiksel analize yer verilmiştir.

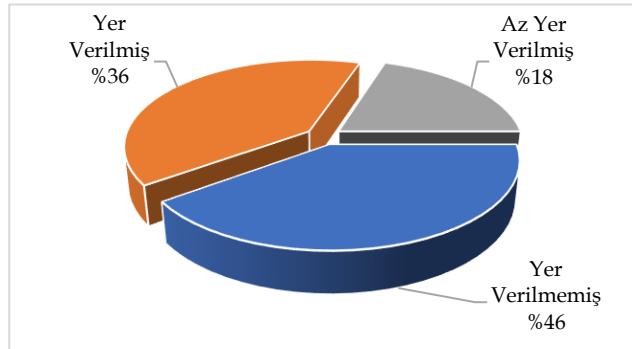
Tablo 21: Ud Metodlarını Ele Alan ve Karşılaştırmalı Metodun Kullanıldığı Çalışmaların Sınırlamaları

Ud Metodlarını Ele Alan ve Karşılaştırmalı Metodun Kullanıldığı Çalışmaların Sınırlamaları	f
Hafız Mehmet'e ait <i>Ud Muallimi</i> 'nin 5 farklı ud metodu ile karşılaştırılması.	1
Mehmed Fahri Kopuz'un "Nazari ve Ameli Ud Dersleri"nin, Ali Salâhî Bey'in "İlaveli Ud Muallimi" ile karşılaştırılması.	1
Kadri Şençalar, Cinûçen Tanrıkorur, Şerif Muhiddin Targan, Mutlu Torun, Gülçin Yahya Kaçar, Sevgican Güngör, Enver Mete Aslan ve Onur Akdoğu'ya ait metodlarının karşılaştırılması.	1
Şerif Muhiddin Targan, Mutlu Torun, Onur Akdoğu, Gülçin Yahya Kaçar ve Sevgican Güngör'e ait ud metodlarının karşılaştırılması.	1
Mutlu Torun, Cinûçen Tanrıkorur, Şerif Muhiddin Targan, Kadri Şençalar, Onur Akdoğu ve Gülçin Yahya'ya ait ud metodlarının karşılaştırılması.	1
Şerif Muhiddin Targan, Mutlu Torun, Onur Akdoğu, Gülçin Yahya Kaçar, Sevgican Güngör'e ait ud metodlarının karşılaştırılması.	1
Cinûçen Tanrıkorur, Mutlu Torun, Şerif Muhiddin Targan, Onur Akdoğu, Gülçin Yahya Kaçar ve Sevgican Güngör'e ait ud metodlarının karşılaştırılması.	1

2.9.2.1.5. Ud Metodlarını Konu Alan Akademik Çalışmalarda Metodoloji

Tablo 22: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmalarda Metodoloji ve Frekansları

Metodoloji	f
Yer Verilmemiş	5
Yer Verilmiş	4
Az Yer Verilmiş	2

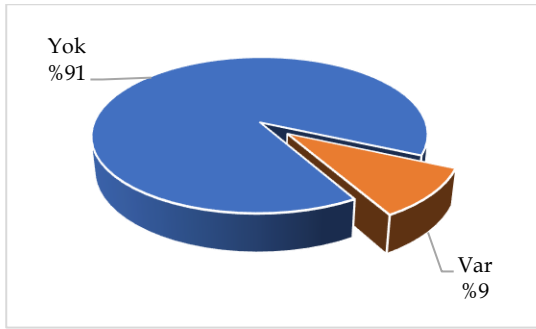
Şekil 18: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmalarda Metodoloji

İncelenen 11 çalışmanın 5 adedinde metodolojiye yer verilmediği, 2 adedinde ise metodolojinin belirgin olmadığı tespit edilmiştir.

2.9.2.1.6. Ud Metodlarını Konu Alan Akademik Çalışmalarda Egzersiz, Etüd ve Alistirmalar

Tablo 23: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmalarda Egzersiz, Etüd ve Alistirmalar ve Frekansları

Egzersiz/Etüd/Alistirma	f
Yok	10
Var	1

Şekil 19: Ud Metodlarını Ele Alan Akademik Çalışmalarda Egzersiz, Etüd ve Alıştırmalar

Yapılan inceleme sonucunda, ud metodlarını ele alan 11 adet akademik çalışma içerisinde yalnızca 1 adedinde egzersiz/etüd/alıştırma bulunduğu, diğer 10 adedinde egzersiz/etüd/alıştırmalara yer verilmediği tespit edilmiştir.

3. DİJİTAL MEDYA (INTERNET) KAYNAKLARI İLE İLGİLİ BULGU VE YORUMLAR

İlgili literatür taramasında 185 yazılı kaynağın yanı sıra ud dersi/dersleri, ud metodu, temel ud eğitimi, hiç bilmeyenler için ud dersleri, ud etüdları ve ud eğitim sistemi gibi anahtar kelimeler ile dijital medya (internet) kaynakları da taranmış ve 129 video kaydı içerik itibarı ile analize tabi tutulmuştur.

3.1. Dijital Medya Kaynaklarının Yayımcıları

Tespit edilen 129 dijital medya kaynağının 11 yayımcıya göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 24: Dijital Medya Kaynaklarının Yayımcıları ve Frekansları

Yayımcı	f
Yayımcı 1	31
Yayımcı 2	22
Yayımcı 3	20
Yayımcı 4	10
Yayımcı 5	10
Yayımcı 6	9
Yayımcı 7	8
Yayımcı 8	7
Yayımcı 9	6
Yayımcı 10	4
Yayımcı 11	2

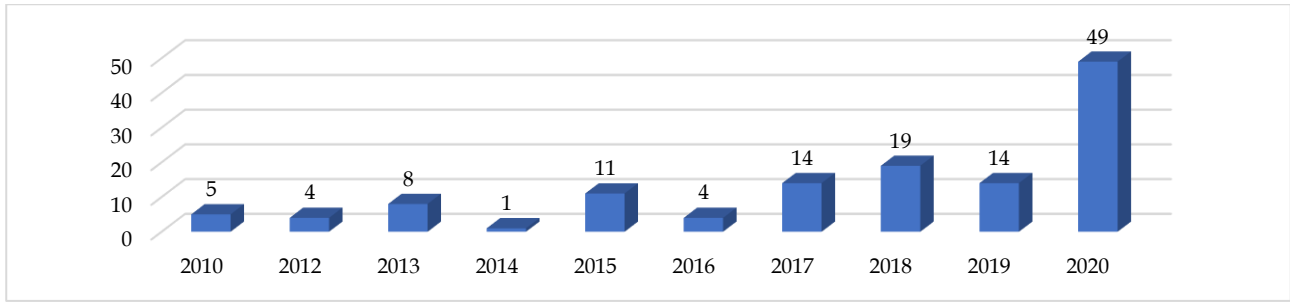
Yukarıdaki tabloya göre 129 dijital medya (internet) kaynağının, 11 farklı yayımcı tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Devamlılık arz edecek şekilde video paylaşımı yapan bu 11 yayımcının 5'i hakkında herhangi bir malumat edinilememiştir. Geriye kalan 6 kişi içerisinde 4'ü konservatuvar mezunu ud eğitmeni, 2'si ise akademisyen olarak görev yapmaktadır.

Ud Metodu ve Ud Alıştırmaları yazarları içerisinde sadece 1 akademisyenin kendi ud metodunu tanıtım maksadı ile Youtube üzerinden paylaşım yapmış olduğu görülmektedir.

3.2. Dijital Medya Kaynaklarının Yayın Tarihi

Tablo 25: Dijital Medya Kaynaklarının Yayın Tarihi ve Frekansları

Tarihi	f
2020	49
2019	14
2018	19
2017	14
2016	4
2015	11
2014	1
2013	8
2012	4
2010	5

Şekil 20: Dijital Medya Kaynaklarının Yayın Tarihi

Video paylaşım siteleri üzerinden süreklilik arz edecek şekilde yapılan paylaşımların tamamının 2010 yılında paylaşmaya başlandığı ve 2020 yılında paylaşımlarda büyük bir artış meydana geldiği, 2020 yılında meydana gelen bu artışın diğer yılların ortalamasının neredeyse 6 katına çıktığı görülmektedir.

3.3. Dijital Medya Kaynaklarının Konuları

Tablo 26: Dijital Medya Kaynaklarının Konuları ve Frekansları

Ud ile Sözlü Eser İcrası	28
Ud Üzerinden Makam Anlatımı	16
Ud ile Saz Eseri İcrası	13
Mızrap Çalışmaları	12
Kromatik Çalışmalar	10
Ud Taksimi Çalışmaları	5
Çarpma Tekniği Çalışmaları	5
Ud Hakkında Temel Bilgiler	5
Ud Metodu-1,2,3,4 Görerek-Dinleyerek tanıtım videosu	4
Ud Sapında Notaların Yerleri	3
Ud Pozisyonları Hakkında Bilgi	3
Ud ile Tartım Çalışmaları	3
Ud'un Akord Edilmesi	3
1. ve 2. Pozisyonda Egzersizler	3
2. Pozisyonda Ud Egzersizleri	2
Ud'da Glissando Çalışmaları	2
Etüd (Nihavend, Buselik)	2
1. Pozisyonda Ud Egzersizi	1
Ud'da Akorlar	1
Ud'da Grupetto Çalışması	1
Metronom ile Çalışmanın Önemi	1
İleri pozisyonlar	1
Ud'da Oktavlı İcra	1
Temel Müzik Bilgileri	1
Ud'da Tremolo Çalışması	1
Ud'da Tril Çalışması	1
Ud'da Vibrato Çalışması	1

Tarama sonucu tespit edilen video kayıtları konularına göre tasnife tabi tutulmuştur. Bu tasnife göre konu dağılımlarına bakıldığında, paylaşılan videoların büyük çoğunluğunda sözlü eser icraları, ud sapı üzerinden tarif ile makam anlatımları, saz eseri icraları, boş tel mızrap çalışmaları, kromatik çalışmalar ve taksim çalışmaları yer almaktadır. Geriye kalan videolarda ise süsleme unsurlarına yönelik çalışmalar, ud için temel bilgiler, ud akordu ve temel müzik bilgileri gibi konulara değinilmiştir.

Paylaşımlar arasında pozisyon bilgisine yönelik videolar bulunmakla birlikte ileri seviye pozisyonlara yönelik sadece 1 video paylaşılmıştır. Bu videoda da ileri seviye pozisyonlar eser icrası ve taksim üzerinden örneklendirilmiştir.

4. DEĞERLENDİRME VE ALT PROBLEM SONUÇLARI

Yayımlanmış Ud Metodu ve Alistirmalarının Karşılaştırmalı Analizi ve Ud Eğitimine Yönelik İleri Seviye Pozisyon Etüdları Oluşturulması konusunda yapılması planlanan araştırmaya yönelik ilgili literatür taranmış, 185 yazılı ve 129 dijital medya (internet) kaynağı olmak üzere toplam 314 kaynağın, yazarları, tarihleri, yayın yerleri, yayın türleri, konuları, sınırlamaları, veri toplama ve işleme yöntemleri ve benzeri başlıklar altında analiz ve değerlendirmeleri yapılmış, alana dair boşluk/boşluklar tespit edilmeye çalışılmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Değerlendirme ve Sonuç

Yazılı kaynaklar büyük çoğunlukla akademik çalışmalar (128 adet) olarak görülmektedir. Bu çalışmaları yapan akademisyenlerin büyük kısmının ud konusunu tarihi ya da organolojik açıdan ele alan çalışmalar yaptıkları görülmektedir. Eserlerin bir kısmının İlahiyat Fakültelerinde görev alan akademisyenler tarafından yapıldığı, her ne kadar konunun İslami ilimlerle alakası yokmuş gibi görünse de ud sazının yüzyıllarca musikinin eğitim-öğretim ve intikal aracı olarak kullanılması hasebiyle Türk Din Musikisi Anabilim Dallarında görev yapan akademisyenler tarafından Arapça ve Farsça olarak yazılmış edvârların incelemeleri esnasında ud konusuna çokça değinildiği görülmektedir. Eserlerin bir kısmının ise Türk Musikisi Anabilim Dallarında görev yapan akademisyenler tarafından hem biyografik hem organolojik hem de metodolojik olarak incelendiği az bir kısmının da lisansüstü eğitim gören öğrenciler ve konuya ilgi duyan yazarlar tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir.

Tarama sonucu toplam 18 ud metod ve 3 ud alıştırma kitabına ulaşılmıştır. Bu 18 adet metod kitabının sadece 1 tanesi iki kişi tarafından müşterek olarak kaleme alınmıştır. Ayrıca bu eserlerin tamamının ud icracıları tarafından, az bir kısmının ise akademisyen ud icracıları tarafından kaleme alındığı görülmektedir. Akademisyen ud metodu ve ud alıştırma yazarları hariç olmak üzere yazarların büyük çoğunluğunun alaylı ud icracıları olduğu görülmektedir.

Metod ve alıştırma kitaplarına dair en fazla yayını Mutlu Torun, Onur Akdoğu ve Gülçin Yahya Kaçar'ın yaptığı, Gülçin Yahya Kaçar'a ait 1 ud metodu ve 1 ud alıştırma kitabı mevcut iken, Onur Akdoğu'ya ait ikinci metod kitabının, birincisinin devamı niteliğinde olduğu görülmektedir. Mutlu Torun'a ait Ud Metodu Görerek-Dinleyerek eseri ise dört ayrı kitapçık olarak yayımlanmış ve birbirinin devamı niteliğindedir.

4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Değerlendirme ve Sonuç

Alanla ilgili ulaşabildiğimiz kaynaklar 1900 yılından başlamakta ve 1900 yılından 2000 yılına kadar senede ortalama bir-iki çalışma yapıldığı görülmüştür. 1948 senesinde görülen artışın, 1947 ve 1948 senelerinde yayın hayatına başlamış musiki mecmua ve dergileri sebebiyle meydana geldiği ve bu dergilerdeki çalışmaların biyografik nitelikte çalışmalar olduğu tespit edilmiştir. 1900 senesinden 2000'li yıllara kadar -1948 senesi hariç- benzer düşük frekanslara sahip çalışmalar 2000'li yıllardan itibaren artmaya başlamış, 2016-2017 senelerinde ise ciddi bir artış olduğu tespit edilmiştir. 2016 ve 2017 senelerinde meydana gelen bu artışın da direkt olarak ud konusunu temel alan çalışmalar sebebiyle değil daha çok içeriğinde udu organolojik olarak inceleyen çalışmaların artmasıyla yekün teşkil ettiği görülmüştür.

Ulaşılan ud metod ve alıştırma kitaplarının ise ilki 1900 yılında, sonuncusu 2020 yılında yayımlanmıştır. Aradan geçen 120 yıllık dönemde, bazıları çok uzun aralıklarla yayımlanmış, geçen zamana oranla sayıları oldukça az, diğer çalışmalar bulunmaktadır. Bunlara ek olarak 1900-2000 yılları arasındaki 100 yıllık zaman diliminde 10 çalışma, 2000-2020 yılları arasındaki 20 yıllık zaman diliminde ise 11 çalışma yapıldığı görülmüştür. Metodlarla ilgili yapılmış olan akademik çalışmaların da hemen hemen tamamının 2000'li yıllardan sonra, en fazla çalışmanın ise 2017 ve 2019 senelerinde yapıldığı görülmüştür.

21. yüzyılda yapılan tüm çalışmaların, 20. yüzyılda yapılan çalışmaların neredeyse 2 katı kadar olduğu, 2000'li yıllar itibarıyla bilim ve teknoloji alanındaki değişim ve gelişimin de tesiriyle her türlü ulaşım ve haberleşme imkanının artması, veri tabanlarının gelişmesi vs. gibi birçok sebepten çalışmaların ivme kazandığı görülmüştür.

4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Değerlendirme ve Sonuç

Eserlerin şehirlere göre dağılımı incelendiğinde, çalışmaların büyük çoğunluğunun İstanbul'da yapıldığı, İstanbul'u takiben azalım gösteren bir oranla Ankara ve İzmir gibi şehirlerin geldiği görülmektedir. Türkiye'de eserlerin en çok yayımlandığı şehirlerin ortak özelliği hem nüfus oranının hem diğer illere göre faaliyet gösteren üniversite sayılarının hem de diğer illere göre yayıncılık faaliyeti sayılarının fazla olması gibi sebepler söylenebilir. Bunlara ek olarak düzenlenen sempozyum ve kongrelerin genel olarak büyük şehirlerde yapılması ve akademik nitelikteki dergi ve elektronik dergilerin sayılarının artmasının da bu artışa destek olduğu düşünülmektedir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Değerlendirme ve Sonuç

Literatür taraması sonucu ulaşılan eserler konularına göre tasnife tabi tutulduğunda, yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun organolojik, biyografik ve müzik/sanat tarihi ile ilgili alanlarda yapıldığı görülmektedir. Toplam 185 yazılı çalışmanın 126 adedini bu türden konular oluşturmaktadır. Geriye kalan 59 eserde ise ud

alıştırma ve metodları, ud eğitimi, metod ve alıştırma incelemeleri, metod ihtiyacı ve teknik geliştirmeye yönelik konuların ele alındığı görülmektedir.

4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Değerlendirme ve Sonuç

Konuya yönelik yapılan yazılı çalışmalar; kitap, doktora tezi, yüksek lisans tezi, ansiklopedi maddesi, gazete yazısı, makale ve bildiri türünde çalışmalardan oluşmaktadır. Yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu - yayımlanmış ud metodları ve alıştırmaları hariç olmak üzere- hemen hemen 3/4 oranında doktora tezi (24), yüksek lisans tezi (33), makale (61) ve bildiri (10) (toplam 128) gibi akademik çalışmalardan oluşmaktadır. Kalan 1/4'lük kısım ise ansiklopedi maddesi köşe yazıları ve kitaplardan (toplam 57) oluşmaktadır. Çalışmaların büyük kısmı makale ve bildiri gibi nispeten yüksek lisans ve doktora tezlerine oranla küçük hacimli, üretimi kolay ve daha az zaman isteyen çalışmalarda yoğunlaşmaktadır. Akademik lisansüstü tezler ise örneklemin %31'ini kapsamaktadır.

4.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Değerlendirme ve Sonuç

Yapılan literatür taraması sonucu ulaşılan 128 akademik çalışmanın araştırma türlerine, veri toplama ve işleme yöntemlerine yönelik veriler incelenmiş; araştırma türüne yönelik %52 oranında tarihsel ve %46 oranında betimsel yöntemin kullanıldığı bunun aksine deneysel yöntemin %2 oranında kullanıldığı, veri toplama yöntemi olarak çalışmaların tamamına yakınında kaynak tarama yönteminin kullanıldığı, veri işleme yöntemi olarak da %95 oranında analiz yönteminin kullanıldığı, karşılaştırmalı yöntemin 7 çalışmada (%5) ile çok az kullanıldığı görülmektedir. Hem analiz hem de karşılaştırma yönteminin kullanıldığı çalışmalarda istatistiksel analiz yöntemine çok az başvurulduğu görülmektedir.

4.7. Yedinci Alt Probleme Yönelik Değerlendirme ve Sonuç

Yapılan akademik çalışmaların (128) büyük bir çoğunluğunda metodolojiye dair bilgilerin yer almadığı (%66), bir kısmında ise metodolojik çerçevenin yeterince belirgin olmadığı (%15) görülmüştür. Ancak çalışmaların %19'inde metodolojiye yeterince yer verildiği görülmektedir.

4.8. Sekizinci Alt Probleme Yönelik Değerlendirme ve Sonuç

Metod konusunun yer aldığı 42 çalışmanın 18 adedi yayımlanmış olan ud metodları, 3 adedi yayımlanmış ud alıştırmaları, 10 adedi metod ihtiyacına yönelik 3 makale ve 7 bildiri, 11 adedi ise yayımlanmış metodların incelendiği 5 yüksek lisans tezi ve 6 makeden oluşmaktadır.

Tespit edilen 18 ud metodu ve 3 ud alıştırmaları kitabının 2 adedinde (metodlarda) herhangi bir etüd, alıştırma ya da egzersiz bulunmamaktadır. Geriye kalan 21 akademik çalışmanın 10'u ise metod konusunu; tarihi, önemi ve gerekliliğine yönelik kaleme alınmış 3 makale ve 7 bildiriden oluşmaktadır.

Ud metodlarına yönelik kaleme alınmış eserler, 5 yüksek lisans tezi ve 6 makeden oluşmaktadır. 11 farklı yazar tarafından kaleme alınmış bu araştırmaların çoğunlukla yüksek lisans seviyesinde eğitim gören öğrenciler tarafından yapıldığı ve çalışmaların tamamının 2000'li yıllardan sonra, en fazla çalışmanın ise 2017 ve 2019 senelerinde yapıldığı görülmektedir. Bu 11 akademik çalışmanın araştırma türlerine, veri toplama ve işleme yöntemlerine bakıldığında betimsel çalışmalar olduğu, kaynak tarama yönteminin kullanıldığı, mülakat yöntemine ise 1 çalışmada yer verildiği görülmektedir. Yüksek oranda karşılaştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmaların 7 adedinde metodolojiye ya yer verilmediği ya da az yer verildiği, ancak 4 adedinde metodolojinin belirgin olduğu görülmektedir. Çalışmaların içerik analizi yapıldığında 11 çalışmanın sadece 1 adedinde yazara ait basit makam dizileri ile ortalama 10'ar ölçülük ve 4/4'lük usulde yazılmış 7 etüd bulunduğu görülmüştür.

4.9. Dokuzuncu Alt Probleme Yönelik Değerlendirme ve Sonuç

Dijital medya (internet) kaynakları taranırken öncelikle yerli ve yabancı online kurs siteleri taranmış ve Türkiye'deki ud icracılarının video paylaşımlarını online kurs siteleri üzerinden değil çoğunlukla Youtube video paylaşım sitesi üzerinden yayımladıkları tespit edilmiştir. Youtube üzerinden paylaşılan ve analizleri yapılan 129 dijital medya (internet) kaynağının, 11 farklı ud icracısı tarafından gerçekleştirildiği görülmektedir. Devamlılık arz edecek şekilde video paylaşımı yapan bu 11 yayımcının 5'i hakkında, mezuniyetleri, işleri, eğitim seviyeleri vs. herhangi bir malumat edinilememiştir. Geriye kalan 6 kişi içerisinde 4'ü konservatuvar mezunu ud eğitmeni, 2'si ise akademisyen olarak görev yapmaktadır.

Ud Metodu ve Ud Alıştırmaları yazarları içerisinde sadece 1 akademisyenin kendi ud metodunu tanıtım maksadı ile Youtube üzerinden 4 video paylaşımı yapmış olduğu görülmektedir. Bu paylaşım haricinde, ud

metodu ve alıştırılmaları yazarlarından hiçbirinin, eserlerinin tanıtımı ya da aktarımı için dijital medya (internet) kaynaklarını kullanmadığı tespit edilmiştir.

Tespit edilen 129 videonun tamamının 2010 yılında paylaşılmaya başlandığı, 2020 yılında, paylaşımlarda büyük bir artış meydana geldiği ve 2020 yılında meydana gelen bu artışın diğer yılların ortalamasının neredeyse 6 katına çıktığı görülmektedir. Aralık 2019 'da ortaya çıkan ve küresel çapta etkili olan Covid-19 isimli salgın hastalık sebebiyle, toplu olarak bir arada bulunma kısıtlamalarının hayata geçirilmiş olmasının, bu türden paylaşımların artmasına sebep olduğu düşünülmektedir.

Video kayıtları konularına göre tasnif edildiğinde, büyük çoğunluğunda sözlü eser icraları, ud perdeliği üzerinden tarif ile makam anlatımları, saz eseri icraları, boş tel mızrap çalışmaları, kromatik çalışmalar ve taksim çalışmaları yer almaktadır. Geriye kalan videolarda ise süsleme unsurlarına yönelik çalışmalar, ud için temel bilgiler, ud akordu ve temel müzik bilgileri gibi konulara değinilmiştir. Paylaşımlar arasında pozisyon bilgisine yönelik videolar bulunmakla birlikte ileri pozisyonlara yönelik sadece 1 video paylaşılmıştır. Bu videoda da ileri pozisyonlar eser icrası ve taksim üzerinden örneklendirilmiştir.

4.10. Onuncu Alt Probleme Yönelik Değerlendirme ve Sonuç

Alan ile ilgili yapılan literatür tarama çalışmalarının araştırmacıya sağladığı birçok husus bulunmakla birlikte bunlardan en önemlisi ilk bakışta görülmesi ve anlaşılması zor olan bazı boşlukların tespitine imkân vermesidir. Araştırmanın başında yapılan literatür taraması sonucu elde edilmiş tespit ve boşluklar üzerinden yapılacak çalışmaların, ilgili alana daha çok fayda sağlayacağı ve araştırmacıyı zaman kaybı ve mükerrer çalışmalardan alıkoyacağı, özetle ilgili literatür incelemelerinin, çalışmaların sosyal faydaya dönüşebilmesi yolunda bir gereklilik olduğu düşünülmektedir. Bu noktadan hareketle incelenen eserlerdeki boşluklar tespit edilmeye çalışılmıştır.

İncelenen yazılı kaynakların büyük çoğunluğunda, çalışmanın bilimsel değerinin bir göstergesi kabul edilen metodolojiye yer verilmediği ya da az yer verildiği görülmüştür. Birçok çalışmada bir problem durumu, problem cümlesi ve alt problem sorularına yer verilmediği, incelenen çalışmaların ancak %1'inde hipotez ya da hipotezlere yer verildiği görülmektedir. Bu türden çalışmalar, içerisinde kıymete haiz bilgiler barındırsa bile, alana farklı bir bakış açısı ve yenilik getirmeyen, çoğunlukla farkında olunmadan mükerrer bilgileri içeren çalışmalara dönüşmektedirler.

Yazılı kaynaklar içinde zaten fazlasıyla konuya tarihsel açıdan bakan çalışma var iken -ki bunlara taksimler üzerinden üslup analizi yapan çalışmalar hariç tüm tarihsel nitelikteki biyografik ve organolojik çalışmalar dahil edilebilir- alana dair çalışmaların neredeyse tamamına yakınında -çalışma tarihsel bir çalışma olmamasına rağmen- tarihsel bölümün gereğinden fazla uzatıldığı böylelikle konunun bağlamından uzaklaşıldığı görülmektedir. Ayrıca tarama sonucunda deneysel yöntemin sadece 3 kez kullanıldığı ve bu çalışmalardan ikisinin ud yapımı ile ilgili konuları ele aldığı görülmektedir. Alana yönelik planlanacak yeni araştırmalar için önemli olduğu düşünülen bu tespitin aynı zamanda alandaki ciddi bir boşluğu doldurma potansiyeli barındırdığı da düşünülmektedir.

Yazılı kaynaklarda tespit edilen başka bir önemli husus ise karşılaştırma yöntemi kullanılarak yapılan çalışmaların azlığıdır. Yazılı kaynakların ancak %5'inde karşılaştırma yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Ek olarak bu %5'lik kısmın tamamı metodlar karşılaştırılırken kullanılmıştır.

Sayısal olarak ud metodlarının incelendiği çalışmalarda karşılaştırma yöntemi çok kullanılmış gibi görünse bile, karşılaştırması yapılan metodların hemen hemen tüm çalışmalarda aynı metodlar olduğu, tüm metodları karşılaştıran herhangi bir çalışma bulunmadığı, ud için çok önemli olduğu düşünülen pozisyonlara yönelik bir akademik çalışmanın bulunmadığı, tüm çalışmalarda metodlar karşılaştırılırken eserlerin nitelik bakımından değil sadece barındırdıkları konu başlıkları üzerinden analize tabi tutuldukları, nitekim bu türden çalışmalarda araştırma konusu müzik olmasına rağmen çoğunlukla notasyona yer verilmediği görülmektedir. Ayrıca istatistiksel analizlerin de metod karşılaştırmalarında çok az yapıldığı görülmektedir.

Bu çalışmada, bazı akademik araştırmalar tamamen ampirik nitelikte olmasına rağmen, alan içinde yapılan gözleme dayalı bazı bilgiler içerdiği için betimsel model olarak değerlendirilmiştir. Bu türden çalışmalarda da metodolojiye ve kaynakçaya ya az yer verildiği ya da hiç yer verilmediği görülmektedir ki bu durumun çalışmaların akademik niteliğini zedelediği düşünülmektedir.

Dijital medya (internet) kaynaklarında ise öne çıkan en önemli husus, hedef kitlelerinin belirgin olmayışıdır. Başlangıç seviyesinde olduğu anlaşılan birçok videoda, hemen bir şarkı, türkü, peşrev ya da saz eseri icrasına yer verilip bu eserlerin eğitim-öğretim materyali olarak kullanıldığı yahut çok ileri seviye olduğu düşünülen

bir esere, bazı temel teknik bilgileri içeren videoların hemen ardından başlandığı görülmektedir. Paylaşımların tamamına yakınında belirli bir eğitim-öğretim yönteminden bahsetmek mümkün görünmemekte ve bazı paylaşımların da konunun ciddiyetinden oldukça uzak, hatta öğrenenleri yanlışlığa sevk edecek bazı bilgiler de içerdiği hemen göze çarpmaktadır.

Dijital medyayı aktif olarak kullanan bireylerin, teknolojiyi yaşamlarının vazgeçilmez bir parçası olarak görmelerinin yanı sıra, bilgi edinme, araştırma yapma, öğrenme, öğretme ve diğer birçok becerilerini geliştirmek amacıyla kullandıkları bilinmektedir. Dijital medya (internet) kaynaklarının kitlelere ulaşabilme kapasitesi de düşünülerek, metodolojik çerçevesi belirlenmiş, içerik açısından dengeli ve tutarlı, hedef kitlesi belirlenmiş, zengin içerikli dijital eğitim materyallerine sahanın oldukça ihtiyacı olduğu fakat şu an ki durumda paylaşımların arzu edilen nitelikte olmadığı düşünülmektedir.

5. HİPOTEZE İLİŞKİN SONUÇ

Elde edilen verilerin analizleri doğrultusunda; “Yayımlanmış Ud Metodu ve Alistirmalarının Karşılaştırmalı Analizi ve Ud Eğitimine Yönelik İleri Pozisyon Etüdları Oluşturulması konusunda, ilgili literatürün, akademik niteliğe sahip, metodolojik çerçevesi anlaşılır ve belirlenmiş, günümüz ud icrasını modern bir yaklaşımla ele alan özgün bir araştırmaya ihtiyaç bulunmaktadır” hipotezinin doğru olduğu ispatlanmaktadır.

6. ÖNERİLER

Ud sazı ile ilgili literatür taraması sonucu elde edilen bulgular doğrultusunda, alana dair planlanan çalışmaya ihtiyaç bulunduğu tespit edilmiştir. Bulgular doğrultusunda; metodolojiye yer verilen, sınırları doğru şekilde belirlenmiş, anlaşılır, alanın ihtiyaçlarına cevap arayan ya da öneriler sunan, konunun bağlamından uzaklaşılmadan spesifik de olsa çözüm önerileri getirilen, gereksiz hiçbir bilginin yer almadığı, deneysel çalışmalara ve zengin içerikli dijital eğitim materyallerine alanın oldukça ihtiyacı bulunmaktadır. Bunlara ek olarak araştırmacıların müşterek araştırmalar yaparak bilgi birikimlerinin paylaşıldığı çalışmalar ortaya koymaları önerilmektedir. Literatür taraması esnasında tespit edilmiş boşluk arz eden hususlara gösterilecek dikkat neticesinde de daha üstün akademik nitelikli çalışmalar ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Arslan, F. (2017). İslam Medeniyetinde Mûsikî, Beyan Yayınları, İstanbul.
- Bardakçı, M. (1986). Maragalı Abdülkadir, Pan Yayıncılık, İstanbul.
- Behar, C. (2017). Kan Dolaşımı, Ameliyat ve Musiki Makamları, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Bodur, A. (2019). “Türkiye’de Ud Eğitimi İçin Yazılmış Metodların Karşılaştırmalı İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi SBE, Ordu.
- Ceylan, M. K. (2017). “Mehmed Fahri Kopuz ve Ali Salâhî Bey’in Ud Metotlarının Karşılaştırılması”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi SBE, Sakarya.
- Çakır, A. (1999). “Alişah B. Hacı Büke’nin Mukaddimetü’l-Usûl Adlı Eseri”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul.
- İtil, H. (2011). “Ud Eğitimi ile İlgili Üç Yaklaşımın (Cinuçen Tanrıkorur, Mutlu Torun, Gülçin Yahya Kaçar) Mukayesesi ve Bir Model Önerisi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi SBE, Sakarya.
- Küçükgök, E. (2016). “Ülkemizde Kullanılan Yayımlanmış Ud Eğitimi Metotlarının Karşılaştırmalı Analizi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi EBE, Konya.
- Özdemir, B. (2019). “Hâfız Mehmed’in Ud Muallimi Kitabının Çeviriyazımı ve Günümüz Perspektifinden İncelenmesi”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi SBE, İstanbul.
- Şirinova, Z. (2008). “Şükrullah’ın İlmül-Edvarı”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul.
- Tıraşçı, M. (2017). Türk Mûsikîsi Nazariyatı Tarihi, Kayıhan Yayınları, İstanbul.
- Turabi, A. H. (2003). “Ebû Ya’kûb b. İshâk el-Kindî’nin Müzik Risâlelerinde Tesbit Edilen Terimler”, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 25 (2003/2):65-78.
- Turabi, A. H. (1996). “el-Kindî’nin Mûsikî Risâleleri”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul.

- Turabi, A. H. (2005). “İbnü’l-Müneccim ve Risâle Fi’l-Mûsikâ Adlı Eseri”, Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 11/2005:201-222.
- Uygun, M. N. (1996). “Safiyuddin Abdülmu’min Urmevî ve Kitâbü’l-Edvârı”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul.
- Yahşi, T. (2013). “Mufaddal B. Seleme'nin Kitabü'l-Melâhi ve Esmâiha Adlı Eserinin İncelenmesi”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul.
- Yıldız, Z. (2011). “14. Yüzyılda Musiki Tasavvuru Hasan Kâşânî'nin “Kenzü't-Tuhaf” Adlı Eseri”, İnsan ve Toplum Dergisi, Cilt. 1 Sayı. 2 (2011):87-109.